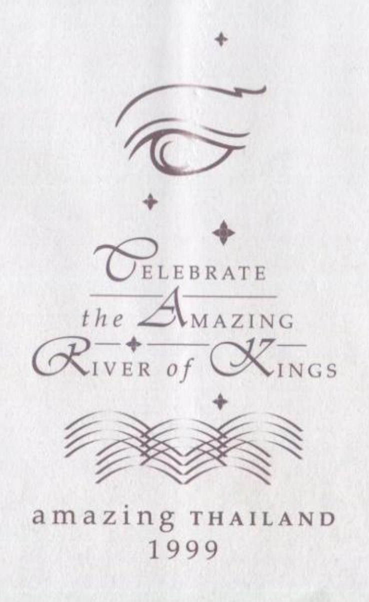
ข้อปฏิบัติเกี่ยวกับการเข้าชมโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ

1. ไม่เคลื่อนย้ายสิ่งต่าง ๆ ภายในโบราณสถาน
2. ไม่ขีด เขียน หรือ ทำให้ปรากฏด้วยประการใด ๆ ซึ่งข้อความ ภาพ หรือ รูปรอยใด ๆ ลงบนโบราณสถาน
3. ไม่นำอาวุธ วัตถุระเบิด วัตถุเชื้อเพลิง หรือ สารเคมี อันจะก่อให้เกิดอันตรายเข้าไปในโบราณสถาน
4. ไม่ปีนป่ายโบราณสถาน หรือ กระทำการใด ๆ อันอาจเป็นเหตุให้เกิดความชำรุดเสียหาย หรือก่อให้เกิดความสกปรกและไม่เป็นระเบียบเรียบร้อยแก่โบราณสถาน
5. ไม่เท หรือ ถ่ายทิ้งขยะมูลฝอยหรือสิ่งปฏิกูลลง ณ ที่ใด ๆ ภายในโบราณสถานนอกจากที่ซึ่งจัดไว้
6. ไม่กระทำการใด ๆ ภายในเขตโบราณสถานอันเป็นที่น่ารังเกียจ หรือ เป็นที่เสื่อมเสียต่อศีลธรรมอันดี หรือ ลบหลู่ดูหมิ่นศาสนาและวัฒนธรรม หรือก่อความรำคาญแก่ผู้เข้าชมอื่น ๆ

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคกลางเขต 6
ถนนศรีสรรเพชญ์ อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13000
โทรศัพท์ (035) 246076-7 โทรสาร (035) 246078

เที่ยวที่ไหนให้สนุกและรอบรู้

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา หรือเรียกสั้นๆ ว่า อยุธยา ตั้งอยู่ในภาคกลาง เป็นเมืองหลวงเก่าของไทย สร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 1893 โดยสมเด็จพระเจ้าอู่ทอง หรือสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1 ในเวลา 417 ปีที่กรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี มีกษัตริย์ปกครอง 33 พระองค์จาก 5 ราชวงศ์ คือ ราชวงศ์อู่ทอง ราชวงศ์สุพรรณภูมิ ราชวงศ์สุโขทัย ราชวงศ์ปราสาททอง และราชวงศ์บ้านพลูหลวง นับเป็นราชธานีของไทยที่มีอายุยืนยาวที่สุดในประวัติศาสตร์ชาติไทย ที่อยู่ในดินแดนแหลมทองแห่งนี้

ภูมิประเทศของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นที่ลุ่ม ไม่มีภูเขา แต่มีแม่น้ำสายใหญ่คือ แม่น้ำป่าสัก แม่น้ำลพบุรี และแม่น้ำเจ้าพระยา ไหลมาบรรจบกันในลักษณะล้อมรอบผืนแผ่นดินส่วนใหญ่ของตัวเมืองไว้ ตัวจังหวัดจึงเป็นเกาะที่มีบ้านเรือนปลูกเรียงรายหนาแน่นตามสองข้างฝั่งแม่น้ำ

จังหวัดพระนครศรีอยุธยาอยู่ห่างจากกรุงเทพฯ ประมาณ 76 กิโลเมตร มีเนื้อที่ 2,556.6 ตารางกิโลเมตร แบ่งการปกครองออกเป็น 16 อำเภอ ได้แก่ อำเภอพระนครศรีอยุธยา อำเภอนครหลวง อำเภอภาชี อำเภอบ้านแพรก อำเภอบางซ้าย อำเภอบางไทร อำเภอลาดบัวหลวง อำเภอบางบาล อำเภอมหาราช อำเภอบางปะหัน อำเภอเสนา อำเภออุทัย อำเภอบางปะอิน อำเภอผักไห่ อำเภอท่าเรือ และอำเภอวังน้อย มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดต่าง ๆ ดังนี้

ทิศเหนือ	จดจังหวัดลพบุรี จังหวัดอ่างทอง และจังหวัดสระบุรี
ทิศใต้	จดจังหวัดปทุมธานี และจังหวัดนนทบุรี
ทิศตะวันออก	จดจังหวัดสระบุรี
ทิศตะวันตก	จดจังหวัดสุพรรณบุรี

ระยะทางจากอำเภอเมืองพระนครศรีอยุธยาไปยังอำเภอต่าง ๆ ในเขตจังหวัด

อำเภอท่าเรือ	ระยะทาง	60	กิโลเมตร
อำเภอนครหลวง	ระยะทาง	20	กิโลเมตร
อำเภอบางไทร	ระยะทาง	45	กิโลเมตร
อำเภอบางบาล	ระยะทาง	10	กิโลเมตร
อำเภอบางปะอิน	ระยะทาง	17	กิโลเมตร
อำเภอบางปะหัน	ระยะทาง	13	กิโลเมตร
อำเภอผักไห่	ระยะทาง	29	กิโลเมตร
อำเภอภาชี	ระยะทาง	35	กิโลเมตร
อำเภอลาดบัวหลวง	ระยะทาง	65	กิโลเมตร
อำเภอวังน้อย	ระยะทาง	20	กิโลเมตร
อำเภอเสนา	ระยะทาง	20	กิโลเมตร
อำเภอบางซ้าย	ระยะทาง	34	กิโลเมตร
อำเภออุทัย	ระยะทาง	15	กิโลเมตร
อำเภอมหาราช	ระยะทาง	25	กิโลเมตร
อำเภอบ้านแพรก	ระยะทาง	53	กิโลเมตร

ระยะทางจากจังหวัดพระนครศรีอยุธยาไปยังจังหวัดใกล้เคียง

พระนครศรีอยุธยา-กรุงเทพฯ	ระยะทาง 76 กิโลเมตร
พระนครศรีอยุธยา-อ่างทอง	ระยะทาง 31 กิโลเมตร
พระนครศรีอยุธยา-สระบุรี	ระยะทาง 63 กิโลเมตร
พระนครศรีอยุธยา-สุพรรณบุรี	ระยะทาง 53 กิโลเมตร

สถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ตลอดระยะเวลา 417 ปีที่กรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานีแห่งราชอาณาจักรไทย มิได้เพียงเป็นช่วงแห่งความเจริญสูงสุดของชนชาติไทยเท่านั้น แต่ยังเป็นการสร้างสรรค์อารยธรรมของหมู่มวลมนุษยชาติ ซึ่งเป็นที่ประจักษ์แก่นานาอารยประเทศอีกด้วย แม้ว่ากรุงศรีอยุธยาจะถูกทำลายเสียหายจากการสงครามจากประเทศเพื่อนบ้านและจากน้ำมือการบุกรุกขุดค้นของพวกเรากันเองแล้ว ส่วนที่ปรากฏในปัจจุบันนี้ยังมีร่องรอยหลักฐานซึ่งแสดงให้เห็นอัจฉริยภาพและความสามารถยิ่งใหญ่ของบรรพบุรุษแห่งราชอาณาจักรผู้อุทิศตนสร้างสรรค์ความเจริญรุ่งเรืองทางศิลปวัฒนธรรมและความมั่งคั่งไว้ให้แก่ผืนแผ่นดินไทยหรือแม้แต่ชาวโลกทั้งมวล ซึ่งเป็นที่น่ายินดีว่า ยูเนสโก้ (UNESCO) โดยคณะกรรมการมรดกโลกได้มีมติรับนครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา ซึ่งมีอาณาเขตครอบคลุมอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาซึ่งเป็นพื้นที่ส่วนหนึ่งใจกลางกรุงศรีอยุธยาได้รับการจัดตั้งเป็นอุทยานประวัติศาสตร์มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2519 ไว้ในบัญชีมรดกโลก เมื่อวันที่ 13 ธันวาคม 2534 ณ กรุงคาร์เทจ ประเทศตูนีเซีย พร้อมกับอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ศรีสัชนาลัย และกำแพงเพชร ซึ่งจะมีผลให้ได้รับความคุ้มครองตามอนุสัญญาที่ประเทศต่าง ๆ ได้ทำร่วมกัน จึงสมควรที่อนุชนคนรุ่นหลังน่าที่จะได้ไปศึกษาเยี่ยมชมเมืองหลวงเก่าของเราแห่งนี้

สถานที่ท่องเที่ยวของพระนครศรีอยุธยาส่วนใหญ่เป็นโบราณสถาน ได้แก่ วัดและพระราชวังต่าง ๆ พระราชวังในพระนครศรีอยุธยามีอยู่ 3 แห่ง คือ พระราชวังหลวง วังจันทรเกษมหรือวังหน้า และวังหลัง นอกจากนี้ยังมีวังและตำหนักซึ่งเป็นที่สำหรับเสด็จประพาสอยู่นอกพระนครศรีอยุธยา ได้แก่ พระราชวังบางปะอิน ที่อำเภอบางปะอิน และตำหนักนครหลวง ที่อำเภอนครหลวง

สถานที่น่าสนใจ ในเขตอำเภอพระนครศรีอยุธยา

ศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์ จัดตั้งขึ้นตามโครงการที่นักวิชาการไทยและนักวิชาการญี่ปุ่น ได้ปรับขยายมาจากข้อเสนอเดิมของสมาคมไทย-ญี่ปุ่น และจังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่เคยเสนอปรับปรุงบริเวณที่เคยเป็นหมู่บ้านญี่ปุ่นและสร้างพิพิธภัณฑ์หมู่บ้านญี่ปุ่น มาเป็นการเสนอให้จัดตั้งเป็นศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์อยุธยา ซึ่งจะทำหน้าที่เป็นสถาบันวิจัยและพิพิธภัณฑสถานเกี่ยวกับราชอาณาจักรอยุธยาโดยส่วนรวม และได้รับงบประมาณช่วยเหลือแบบให้เปล่าจากรัฐบาลญี่ปุ่นเป็นเงิน 999 ล้านเยน เพื่อเป็นการเฉลิมพระเกียรติในพระบรมราชวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเจริญพระชนมพรรษาครบ 60 พรรษา และเพื่อเป็นที่ระลึกในโอกาสที่มิตรภาพระหว่างประเทศญี่ปุ่นกับราชอาณาจักรไทยได้สถาวรยืนนานมาครบ 100 ปี

อาคารหลักตั้งอยู่ที่ถนนโรจนะ ใกล้กับสถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา เป็นอาคาร 2 ชั้นที่มีห้องจัดแสดงพิพิธภัณฑ์อยู่ชั้นบน ส่วนอาคารผนวกตั้งอยู่ที่ตำบลเกาะเรียนซึ่งเคยเป็นที่ตั้งหมู่บ้านญี่ปุ่น เปิดทำการทุกวัน ตั้งแต่เวลา 09.00-16.30 น. (วันเสาร์-วันอาทิตย์และวันหยุดนักขัตฤกษ์ ปิดเวลา 17.00 น.) อัตราค่าเข้าชม สำหรับนักเรียนและนักศึกษาในเครื่องแบบ 5 บาท ประชาชนทั่วไป 20 บาท และชาวต่างประเทศ 100 บาท รายละเอียดเพิ่มเติม โทร. (035) 245124

นอกจากผังจำลองเมืองกรุงเก่าแล้ว พิพิธภัณฑ์ของศูนย์ศึกษาฯ นี้มีลักษณะที่พิเศษแตกต่างจากพิพิธภัณฑ์อื่นในประเทศ คือ การที่พยายามสร้างชีวิต สังคม วัฒนธรรมในอดีตให้กลับขึ้นมาใหม่ด้วยข้อมูลการวิจัย (Researched based Reconstruction) โดยนำวิชาการเทคโนโลยีของการจัดพิพิธภัณฑ์สมัยใหม่มาจัดแสดงนิทรรศการ ซึ่งจะทำให้ผู้ชมสามารถเข้าใจชีวิตในอดีตได้ง่าย การจัดแสดงมีทั้งสิ้น 5 หัวข้อ คือ อยุธยาในฐานะราชธานี อยุธยาในฐานะเมืองท่า อยุธยาในฐานะของรัฐรวมศูนย์อำนาจ ชีวิตชุมชนชาวบ้านไทย และความสัมพันธ์ของอยุธยากับนานาชาติ ทั้งนี้นิทรรศการทุกอย่างที่นำมาแสดงในศูนย์ศึกษาฯ ได้รับการตรวจสอบข้อมูลทางประวัติ-ศาสตร์อย่างละเอียดจากคณะอนุกรรมการด้านวิชาการของคณะกรรมการอำนวยการฯ มาแล้ว จึงน่าที่จะแวะชมเพื่อสร้างพื้นฐานความรู้ความเข้าใจและจินตภาพซึ่งจะทำให้การเที่ยวชมในสถานที่จริงมีรสชาติและสนุกยิ่งขึ้น

พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติเจ้าสามพระยา ตั้งอยู่ที่ตำบลประตูชัย ปลายถนนขุนเมืองใจใกล้กับศาลากลางจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นพิพิธภัณฑ์ที่สร้างขึ้นด้วยเงินที่ประชาชนเช่าพระพิมพ์ซึ่งขุดได้จากกรุวัดราชบูรณะที่สมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ 2 (พระเจ้าสามพระยา) ทรงสร้าง จึงให้ชื่อว่า "สามพระยา" พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินทรงเปิดพิพิธภัณฑ์แห่งนี้เมื่อปี พ.ศ. 2504

พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติเจ้าสามพระยาเป็นพิพิธภัณฑสถานแห่งแรกในประเทศไทยที่มีรูปแบบการจัดแสดงแผนใหม่ คือ นำโบราณวัตถุมาจัดแสดงไม่มากจนแน่น และได้นำหลักการใช้แสงสีมาใช้ ทำให้การนำเสนอดูน่าสนใจมาก สิ่งที่สำคัญน่าชมได้แก่

พระพุทธรูปประทับนั่งห้อยพระบาท เป็นพระพุทธรูปสมัยทวารวดี ที่เคยประดิษฐานในซุ้มพระสถูปโบราณวัดพระเมรุ จังหวัดนครปฐม ซึ่งกรมศิลปากรได้พยายามติดตามชิ้นส่วนต่าง ๆ ขององค์พระที่กระจัดกระจายไปอยู่ในที่ต่าง ๆ มาประกอบขึ้นเป็นองค์พระได้อย่างสมบูรณ์ นับว่าเป็นพระพุทธรูปที่มีค่ามากองค์หนึ่ง เพราะในโลกมีเพียง 6 องค์เท่านั้น

เศียรพระพุทธรูปสำริดสมัยอู่ทอง มีขนาดใหญ่มาก ได้จากวัดธรรมิกราช แสดงถึงความเก่าแก่ของวัดและฝีมือการหล่อวัตถุขนาดใหญ่ในสมัยโบราณ

นอกจากนี้ยังมีโบราณวัตถุที่ขุดพบอีกมากมายโดยเฉพาะที่ได้จากกรุวัดราชบูรณะรวบรวมไว้ในห้องมหรรฆภัณฑ์ มีเครื่องราชูปโภคทองคำ ทองกรพาหุรัด ทับทรวง เครื่องประดับเศียรสำหรับชายและหญิง พระแสงดาบฝักทองคำประดับพลอยสีต่าง ๆ เป็นต้น แสดงความรุ่งเรืองของกรุงศรีอยุธยาในอดีตไว้อย่างน่าชมน่าศึกษามาก พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติเจ้าสามพระยา เปิดทำการตั้งแต่เวลา 09.00-16.00 น. วันพุธ-วันอาทิตย์ ปิดวันจันทร์ วันอังคารและวันหยุดนักขัตฤกษ์ ค่าธรรมเนียมการเข้าชม ผู้ใหญ่คนละ 10 บาท ชาวต่างประเทศ 30 บาท รายละเอียดเพิ่มเติมติดต่อ โทร. (035) 241587

พระราชวังหลวง ที่ปรากฏในพระนครศรีอยุธยาปัจจุบันนี้คงเหลือแต่ฐานอาคารให้เห็นเท่านั้น สันนิษฐานว่าพระเจ้าอู่ทองทรงสร้างพระราชวังตั้งแต่เมื่อครั้งประทับอยู่ที่เวียงเหล็กเมื่อ พ.ศ. 1890 และเมื่อสร้างพระราชวังเสร็จใน พ.ศ. 1893 จึงย้ายมาประทับที่พระราชวังใหม่ริมหนองโสน ปราสาทในครั้งแรกนี้สร้างด้วยไม้อยู่ในบริเวณซึ่งปัจจุบันเป็นวัดพระศรีสรรเพชญ์ ต่อมาเมื่อ พ.ศ. 1991 สมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ ทรงถวายที่บริเวณปราสาทเดิมเป็นวัดในเขตพระราชวัง แล้วทรงสร้างพระราชวังหลวงใหม่เลื่อนไปทางเหนือชิดริมน้ำ

พระที่นั่งต่าง ๆ ในเขตพระราชวังหลวงหรือที่เรียกในปัจจุบันว่า พระราชวังโบราณ เป็นที่ประทับของพระมหากษัตริย์ทุกรัชกาล อยู่ริมกำแพงพระนครศรีอยุธยา ทางด้านเหนือ มีถนนสายรอบกรุงผ่าน จากวังจันทรเกษมไปเพียง 2 กิโลเมตร เปิดให้เข้าชมทุกวันตั้งแต่ เวลา 08.30 - 16.30 น. ค่าเข้าชมสำหรับชาวไทยคนละ 10 บาท ชาวต่างประเทศคนละ 30 บาท รายละเอียดเพิ่มเติมติดต่อโทร. (035) 242501

บริเวณพระราชวังหลวงมีพระที่นั่งที่สำคัญดังนี้

พระที่นั่งวิหารสมเด็จ ตั้งอยู่ทางตอนใต้สุด เป็นปราสาทยอดปรางค์ มีมุขหน้าหลังยาวแต่มุขข้างสั้น มีกำแพงแก้วล้อม 2 ด้าน ตามพงศาวดารกล่าวว่าสมเด็จพระเจ้าปราสาททองโปรดฯ ให้สร้างเมื่อ พ.ศ. 2186 เพื่อแทนพระที่นั่งมังคลาภิเษกที่ถูกฟ้าผ่าไฟไหม้ ชาวบ้านเรียกว่า "ปราสาททอง" เนื่องจากเป็นปราสาทปิดทององค์แรกที่สร้างขึ้นสำหรับประกอบพระราชพิธีต่าง ๆ

พระที่นั่งสรรเพชญปราสาท เป็นปราสาทยอดปรางค์ตั้งอยู่ตรงกลาง สร้างแบบเดียวกันกับพระที่นั่งวิหารสมเด็จ มีมุขเด็จยื่นออกมาเพื่อเสด็จออกรับแขกเมือง มีโรงช้างเผือกกระหนาบอยู่สองข้าง

พระที่นั่งสุริยาสน์อมรินทร์ เป็นปราสาทจตุรมุขก่อด้วยศิลาแลง อยู่ติดกำแพงริมน้ำ เดิมชื่อ "พระที่นั่งสุริยามรินทร์" ต่อมาเปลี่ยนเป็นชื่อนี้เพื่อให้คล้องกับชื่อ "พระที่นั่งสรรเพชญปราสาท" ก่อสร้างเป็นปราสาทจตุรมุข ยกพื้นสูงกว่าพระที่นั่งองค์อื่น ๆ ใช้เป็นที่สำหรับประทับทอดพระเนตรขบวนแห่ทางน้ำ

พระที่นั่งจักรวรรดิไพชยนต์ สมเด็จพระเจ้าปราสาททองทรงสร้างเมื่อ พ.ศ. 2175 พระราชทานนามว่า "พระที่นั่งสิริยโสธรมหาพิมานบรรยงก์" คล้ายปราสาทที่นครธม ต่อมาจึงเปลี่ยนเป็น "พระที่นั่งจักรวรรดิไพชยนต์" ลักษณะเป็นปราสาทตรีมุข ตั้งอยู่บนกำแพงชั้นในหน้าพระราชวัง เป็นที่สำหรับทอดพระเนตรกระบวนแห่และฝึกซ้อมทหารเหมือนพระที่นั่งพุทไธศวรรย์ที่พระบรมมหาราชวังกรุงเทพมหานคร

พระที่นั่งตรีมุข อยู่ข้างหลังพระที่นั่งสรรเพชญปราสาท ไม่ปรากฏปีที่สร้าง เข้าใจว่าเดิมเป็นพระที่นั่งฝ่ายในและเป็นที่ประทับในอุทยาน

พระที่นั่งบรรยงก์รัตนาสน์ (พระที่นั่งท้ายสระ) เป็นปราสาทจตุรมุข ตั้งอยู่บนเกาะกลางสระน้ำ สมเด็จพระเพทราชาโปรดฯให้สร้างขึ้นเป็นที่ประทับสำราญพระราชหฤทัย เมื่อ พ.ศ. 2231 และได้เสด็จประทับตลอดรัชกาล มีพระแท่นสำหรับทอดพระเนตรปลาที่ทรงเลี้ยงไว้ในสระนั้นด้วย

พระที่นั่งทรงปืน อยู่ริมสระด้านตะวันตก ใกล้พระที่นั่งบรรยงก์รัตนาสน์ สร้างเป็นรูปยาวรี น่าจะใช้เป็นที่ฝึกซ้อมเพลงอาวุธ และในสมัยสมเด็จพระเพทราชาทรงใช้เป็นที่เสด็จออกขุนนาง

วัดพระศรีสรรเพชญ์ เป็นวัดสำคัญที่สร้างอยู่ในพระราชวังหลวง เช่นเดียวกับวัดพระศรีรัตนศาสดารามที่กรุงเทพฯ หรือวัดมหาธาตุแห่งกรุงสุโขทัย ในสมัยสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1 ใช้เป็นที่ประทับ ต่อมาสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถทรงสร้างพระราชมณเฑียรขึ้นใหม่แล้วโปรดฯ ยกให้เป็นเขตพุทธาวาส เพื่อประกอบพิธีสำคัญต่าง ๆ ของบ้านเมือง จึงเป็นวัดในเขตพระราชวังที่ไม่มีพระสงฆ์จำพรรษา ต่อมาในสมัยสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 2 ทรงสร้างพระสถูปเจดีย์องค์ตะวันออกเพื่อบรรจุพระอัฐิของสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ พระราชบิดาเมื่อ พ.ศ. 2035 องค์กลางบรรจุพระอัฐิของสมเด็จพระบรมราชาที่ 3 พระเชษฐาธิราช ในปี พ.ศ. 2042 ทรงสร้างพระวิหาร และในปีถัดมา ทรงหล่อพระพุทธรูปยืนสูง 8 วา หุ้มด้วยทองคำหนัก 286 ชั่ง (ประมาณ 171 กิโลกรัม) ถวายพระนามว่า "พระศรีสรรเพชญดาญาณ" ซึ่งภายหลังเมื่อเสียกรุง พ.ศ. 2310 พม่าได้เผาลอกทองคำไปหมดและองค์พระพังยับเยิน เจดีย์องค์ที่ 3 ถัดมาด้านทิศตะวันตกเป็นเจดีย์บรรจุพระอัฐิของสมเด็จพระบรมราชาที่ 2 ซึ่งสมเด็จพระบรมราชาที่ 4 พระราชโอรสได้โปรดฯ ให้สร้างขึ้น

วิหารพระมงคลบพิตร ตั้งอยู่ทางด้านใต้ของวัดพระศรีสรรเพชญ์ พระมงคลบพิตรเป็นพระพุทธรูปบุสัมฤทธิ์องค์ใหญ่องค์หนึ่งในประเทศไทย เดิมอยู่ทางทิศตะวันออกนอกพระราชวัง สมเด็จพระเจ้าทรงธรรมโปรดฯ ให้ชะลอมาไว้ทางด้านตะวันตกที่ซึ่งประดิษฐานอยู่ในปัจจุบันและโปรดฯ ให้ก่อมณฑปสวมไว้ ครั้นถึงแผ่นดินของสมเด็จพระเจ้าเสือ ยอดมณฑปเกิดไฟไหม้เพราะอสุนีบาตทำให้ส่วนบนขององค์พระมงคลบพิตรเสียหาย จึงโปรดฯ ให้ก่อสร้างใหม่แปลงเป็นพระวิหารแทน เมื่อเสียกรุงครั้งที่ 2 วิหารพระมงคลบพิตรได้ถูกไฟไหม้ พระวิหารและองค์พระพุทธรูปได้รับการปฏิสังขรณ์ใหม่ ฝีมือไม่งดงามอ่อนช้อยเหมือนของเก่า บริเวณข้างวิหารพระมงคลบพิตรทางด้านทิศตะวันออก เดิมเป็นสนามหลวงใช้เป็นที่สำหรับสร้างพระเมรุพระบรมศพของพระมหากษัตริย์และเจ้านายเช่นเดียวกับท้องสนามหลวงของกรุงเทพฯ

วัดพระราม อยู่นอกเขตพระราชวังไปทางด้านทิศตะวันออก สมเด็จพระราเมศวรทรงสร้างขึ้นตรงที่ถวายพระเพลิงพระบรมศพสมเด็จพระเจ้าอู่ทองพระราชบิดา วัดนี้มีบึงขนาดใหญ่อยู่หน้าวัด เดิมเรียกว่า "หนองโสน" ต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็น "บึงพระราม" ปัจจุบันคือ "สวนสาธารณะบึงพระราม" ซึ่งใช้เป็นที่สำหรับพักผ่อนหย่อนใจของชาวจังหวัดพระนครศรีอยุธยาและสำหรับนักท่องเที่ยวที่มาเยือนอีกด้วย เปิดให้เข้าชมทุกวัน ตั้งแต่ 08.30-16.30 น. ค่าเข้าชมสำหรับคนไทย คนละ 10 บาท ชาวต่างประเทศคนละ 30 บาท รายละเอียดเพิ่มเติม โทร. (035) 242501

วัดมหาธาตุ ตั้งอยู่ตรงหน้าพระราชวังด้านทิศตะวันออกเชิงสะพานป่าถ่าน สร้างในสมัยของสมเด็จพระราเมศวรเมื่อ พ.ศ. 1927 ลักษณะสถาปัตยกรรมของพระมหาธาตุ (ปรางค์) เป็นแบบแรกของสมัยอยุธยา ซึ่งมีอิทธิพลของขอมปนมาก ชั้นล่างก่อสร้างด้วยศิลาแลง แต่ที่เสริมใหม่ปัจจุบันเป็นอิฐปูน สมเด็จพระเจ้าปราสาททองได้ปฏิสังขรณ์พระปรางค์ใหม่โดยเสริมให้สูงขึ้นกว่าเดิม แต่ขณะนี้ยอดพังลงมาเหลือเพียงชั้นมุขเท่านั้น เมื่อ พ.ศ. 2499 กรมศิลปากรได้ขุดแต่งพระปรางค์แห่งนี้ ได้ของโบราณหลายชิ้น ที่สำคัญคือผอบศิลา ภายในมีสถูป 7 ชั้น แบ่งออกเป็น ชิน เงิน นาก ไม้ดำ ไม้จันทน์แดง แก้วโกเมน และทองคำ ชั้นในบรรจุพระบรมสารีริกธาตุและเครื่องประดับอันมีค่า เปิดให้เข้าชมทุกวัน ตั้งแต่ 08.30-16.30 น. ค่าเข้าชมสำหรับคนไทย คนละ 10 บาท ชาวต่างประเทศคนละ 30 บาท รายละเอียดเพิ่มเติม โทร. (035) 242501

วัดราชบูรณะ อยู่เชิงสะพานป่าถ่าน ตรงข้ามวัดมหาธาตุ สมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ 2 (เจ้าสามพระยา) โปรดฯ ให้สร้างขึ้นเมื่อราว พ.ศ. 1967 ณ ที่ซึ่งใช้ถวายพระเพลิงเจ้าอ้ายกับเจ้ายี่ชนช้างกันจนถึงแก่พิราลัย และโปรดฯ ให้ก่อเจดีย์ 2 องค์ สวมทับบริเวณที่ชนช้าง ปัจจุบันเหลือเพียงฐานอยู่กลางวงเวียนหน้าวัด ซากที่เหลืออยู่แสดงว่าวิหารและส่วนต่าง ๆ ของวัดนี้ใหญ่โตมาก พระปรางค์ที่เหลืออยู่เป็นศิลปะอยุธยาสมัยที่ 1 ซึ่งนิยมตามแบบขอมที่ให้พระปรางค์เป็นประธานของวัด คราวเสียกรุง วัดนี้ถูกเผาเสียหายหมด แม้พระปรางค์ใหญ่จะยังคงเหลืออยู่แต่ได้ถูกคนร้ายลักขุดของมีค่าในกรุไปส่วนหนึ่ง จนกระทั่งกรมศิลปากรได้ขุดกรุเอาโบราณวัตถุที่มีค่าไปรักษาไว้ในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติเจ้าสามพระยา ซึ่งสร้างโดยเงินบริจาคจากการนำพระพิมพ์ขนาดเล็กที่ได้จากกรุนี้เป็นของชำร่วย เมื่อปี พ.ศ. 2500 เปิดให้เข้าชมทุกวัน ตั้งแต่ 08.30-16.30 น. ค่าเข้าชมสำหรับคนไทย คนละ 10 บาท ชาวต่างประเทศคนละ 30 บาท รายละเอียดเพิ่มเติม โทร. (035) 242501

สวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ หรือเรียกกันว่าสวนสมเด็จฯ ตั้งอยู่บนถนนอู่ทอง ในเขตอุทยานประวัติศาสตร์ ทางด้านทิศตะวันตกเฉียงใต้ของเกาะเมือง เป็นสวนสาธารณะขนาดใหญ่ ประกอบด้วยต้นไม้ในวรรณคดี โบราณสถาน และศาลาไทย นอกจากนี้ยังมีโครงการพัฒนาพื้นที่เป็นสวนป่าสมุนไพรอีกด้วย

วังจันทรเกษมหรือวังหน้า ตั้งอยู่ริมแม่น้ำป่าสัก มุมทิศตะวันออกเฉียงเหนือของเกาะเมืองใกล้ตลาดหัวรอ สร้างในสมัยสมเด็จพระนเรศวรมหาราชยังทรงเป็นมหาอุปราชครองเมืองพิษณุโลก เมื่อ พ.ศ. 2112 เคยเป็นที่ประทับของสมเด็จพระยุพราช และพระมหากษัตริย์หลายพระองค์ เมื่อคราวเสียกรุงในปี พ.ศ. 2310 วังนี้ได้ถูกข้าศึกเผาทำลายเสียหายมากและถูกทิ้งร้าง จนถึงรัชกาลที่ 4 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ได้โปรดฯให้ซ่อมพระที่นั่งพิมานรัตยา และพลับพลาจตุรมุขไว้เป็นที่ประทับเมื่อเสด็จประพาสพระนครศรีอยุธยา ต่อมาในรัชกาลที่ 5 ได้พระราชทานให้ใช้เป็นที่ว่าการมณฑลอยุธยา และรัชกาลที่ 7 โปรดฯ ให้เปลี่ยนเป็นศาลากลางจังหวัด จนกระทั่งได้สร้างศาลากลางใหม่แล้ว กรมศิลปากรจึงได้เข้ามาดูแลและจัดทำเป็นพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติจันทรเกษม จนกระทั่งปัจจุบัน เปิดให้เข้าชมทุกวัน เว้นวันจันทร์ วันอังคารและวันหยุดนักขัตฤกษ์ ตั้งแต่ เวลา 09.00-16.00 น. ค่าเข้าชมสำหรับคนไทยคนละ 10 บาท ชาวต่างประเทศคนละ 30 บาท รายละเอียดเพิ่มเติมติดต่อ โทร. (035) 251586

โบราณสถานและโบราณวัตถุที่น่าสนใจในพระราชวังจันทรเกษม มีดังนี้

กำแพงและประตูวัง เป็นสิ่งที่สร้างใหม่ในรัชกาลที่ 4 ของเดิมมีอาณาเขตกว้างขวางกว่าที่เห็นในปัจจุบันเพราะขุดพบรากฐานของพระที่นั่งนอกกำแพงวัดด้านในและพบซากอิฐในบริเวณเรือนจำหลายแห่ง

พลับพลาจตุรมุข เป็นพลับพลาเครื่องไม้ตั้งอยู่บนศาลาใกล้ประตูวังด้านทิศตะวันออก เดิมเป็นที่ประทับของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเวลาเสด็จประพาส ปัจจุบันจัดแสดงเครื่องลายครามของจีน อาวุธสมัยโบราณและเครื่องราชูปโภคของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

พระที่นั่งพิมานรัตยา เป็นตึกหมู่อยู่กลางพระราชวัง เคยเป็นที่ตั้งศาลากลางมณฑลและจังหวัดมาหลายปี ปัจจุบันแสดงพระพุทธรูป เทวรูป พระพิมพ์สมัยต่าง ๆ และเครื่องไม้จำหลักสมัยอยุธยา

พระที่นั่งพิสัยศัลยลักษณ์ (หอส่องกล้อง) เป็นหอสูงสี่ชั้นอยู่ริมพระราชวังด้านทิศตะวันตก สร้างในรัชสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช แต่หักพังลงมาเมื่อคราวเสียกรุงครั้งที่ 2 หอที่เห็นอยู่ในปัจจุบันสร้างในสมัยรัชกาลที่ 4 ตามรากฐานเดิม ทรงใช้เป็นที่ประทับทอดพระเนตรดาว

วัดเสนาสนาราม อยู่หลังวังจันทรเกษม เป็นวัดโบราณ เดิมชื่อ "วัดเสื่อ" มีพระพุทธรูปสำคัญ 2 องค์ คือ "พระสัมพุทธมุนี" เป็นพระประธานในอุโบสถและ "พระอินทร์แปลง" ประดิษฐานอยู่ในพระวิหาร เป็นพระพุทธรูปที่อัญเชิญมาจากนครเวียงจันทน์

วัดสุวรรณดารารามราชวรวิหาร อยู่ในเขตพระนครด้านทิศตะวันออกตอนใต้ ริมป้อมเพชร เดิมชื่อวัดทอง เป็นวัดที่พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกทรงสร้างไว้ครั้งกรุงศรีอยุธยา และพระเจ้าแผ่นดินในราชวงศ์จักรีได้ทรงสร้างเพิ่มเติมและปฏิสังขรณ์ต่อเนื่องกันมาเกือบทุกรัชกาล ผนังภายในพระอุโบสถตอนบนมีภาพเขียนเทพชุมนุม ตอนล่างเขียนเรื่องเวสสันดรชาดก เตมีย์ชาดกและสุวรรณสามชาดก ตอนหน้าสุดเขียนภาพมารวิชัย พระวิหารมีรูปเขียนแสดงพระราชวีรกรรมของสมเด็จพระนเรศวรมหาราชซึ่งเป็นต้นแบบลอกแพร่ออกไปหลายแห่ง

วัดบรมพุทธาราม อยู่ภายในบริเวณสถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ชาวบ้านเรียกกันทั่ว ๆ ไปว่า "วัดกระเบื้องเคลือบ" เพราะเดิมนั้นพระอุโบสถมุงด้วยกระเบื้องเคลือบสีเหลืองแกมเขียว วัดนี้สมเด็จพระเพทราชาทรงสร้างขึ้นที่พระนิเวศน์เดิม

วังหลัง ตั้งอยู่ริมกำแพงพระนครศรีอยุธยาด้านทิศตะวันตก (ในเขตโรงงานสุราของกรมสรรพสามิต) เดิมเป็นอุทยานสำหรับเสด็จประพาสเป็นครั้งคราวเรียกว่า "สวนหลวง" และคงจะปลูกแต่เพียงตำหนักที่พักเท่านั้นในสมัยสมเด็จพระมหาธรรมราชาได้โปรดฯ ให้สร้างเพิ่มเติม เป็นพระราชวังเพื่อให้เป็นที่ประทับของสมเด็จพระเอกาทศรถ ต่อมาวังหลังได้กลายเป็นที่ประทับของเจ้านายในพระราชวงศ์เท่านั้น จึงไม่ปรากฏสิ่งสำคัญหลงเหลืออยู่นอกจากเจดีย์ศรีสุริโยทัย

เจดีย์ศรีสุริโยทัย อยู่ในเกาะเมืองด้านทิศตะวันตก เป็นโบราณสถานที่สำคัญยิ่งแห่งหนึ่งในเขตอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา เพราะสถานที่นี้มิได้เป็นเพียงอนุสรณ์สถานของวีรสตรีไทยพระองค์แรกเท่านั้น หากแต่ยังหมายถึงการยืนยันเกียรติแห่งสตรีไทยที่ได้รับการยกย่องจากสังคมไทยมาแต่ครั้งบรรพกาลอีกด้วย เรื่องมีอยู่ว่า ในขณะที่สมเด็จพระมหาจักรพรรดิขึ้นครองราชย์ได้เพียง 7 เดือน เมื่อ พ.ศ. 2091 พระเจ้าตะเบ็งชะเวตี้และบุเรงนอง ยกทัพเข้ามาล้อมกรุงศรีอยุธยาครั้งแรก โดยผ่านมาทางด่านพระเจดีย์สามองค์ จังหวัดกาญจนบุรีและตั้งค่ายล้อมพระนคร การศึกครั้งนั้นเป็นที่เลื่องลือถึงวีรกรรมของสมเด็จพระสุริโยทัยซึ่งไสช้างพระที่นั่งเข้าขวางพระเจ้าแปร ด้วยเกรงว่าสมเด็จพระมหาจักรพรรดิพระราชสวามีจะเป็นอันตราย จนถูกพระแสงของ้าวฟันพระอังสาขาดสะพายแล่งสิ้นพระชนม์อยู่บนคอช้าง เมื่อสงครามยุติลง สมเด็จพระมหาจักรพรรดิได้ทรงปลงพระศพของพระนาง และสถาปนาสถานที่ปลงพระศพขึ้นเป็นวัด ขนานนามว่า "วัดสบสวรรค์" (หรือวัดสวนหลวงสบสวรรค์) ต่อมาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้มีการสอบสวนหาตำแหน่งสถานที่ต่าง ๆ ที่กล่าวถึงในพระราชพงศาวดารเพื่อเรียบเรียงเป็นหนังสือประชุมพงศาวดารขึ้นทูลเกล้าฯ ถวาย จึงเป็นเหตุให้ทราบตำแหน่งของวัดสบสวรรค์ซึ่งยังคงพบเจดีย์แบบย่อมุมไม้สิบสองสูงใหญ่ปรากฏตามที่ตั้งในปัจจุบันนี้ ต่อมาพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงขนานนามเรียกชื่อเจดีย์นี้ว่า "เจดีย์ศรีสุริโยทัย"

ในปี พ.ศ. 2533 รัฐบาลได้มอบให้กรมศิลปากร และ กรป.กลาง ดำเนินการบูรณะซ่อมแซมเสริมรูปทรงพระเจดีย์ที่ชำรุดให้อยู่ในสภาพเดิม เป็นที่น่ายินดีว่า ในวันที่ 20 พฤษภาคม 2533 กรมศิลปากรได้พบศิลปวัตถุโบราณ เช่น พระพุทธรูปผลึกแก้วสีขาว ปางมารวิชัย พระเจดีย์จำลอง ผอบทองคำบรรจุพระธาตุ เป็นต้น ปัจจุบันเก็บรักษาไว้ในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติเจ้าสามพระยา

สวนศรีสุริโยทัย ตั้งอยู่ภายในบริเวณโรงงานสุราอยุธยา ใกล้กับเจดีย์พระศรีสุริโยทัย สวนฯ นี้มีพื้นที่ประมาณ 5 ไร่ ประกอบด้วยศาลาอเนกประสงค์ พลับพลาสมเด็จพระสุริโยทัย เนินเสมาหินอ่อนโบราณอายุกว่า 400 ปี บรรจุชิ้นส่วนพระพุทธรูปชำรุดที่อัญเชิญมาจากวัดพุทไธศวรรย์ (พระตำหนักเวียงเหล็กของพระเจ้า อู่ทอง) ฯลฯ องค์การสุราฯ เป็นผู้สร้างสวนนี้ เพื่ออุทิศส่วนกุศลถวายอดีตพระมหากษัตริย์ทุกพระองค์ในที่ดินซึ่งเคยเป็นเขตพระราชฐานชั้นในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานชื่อ “สวนศรีสุริโยทัย” เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2532 และองค์การฯได้ทูลเกล้าฯถวายสวนนี้แด่สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ เนื่องในวโรกาสเฉลิมพระชนมพรรษาครบ 5 รอบ เปิดให้เข้าชมทุกวัน ตั้งแต่เวลา 09.00-17.00 น.

วัดโลกยสุธา อยู่ถัดจากเจดีย์ศรีสุริโยทัยเข้าไปทางด้านหลังประมาณกิโลเมตรเศษ บริเวณวัดอยู่ติดกับวัดวรเชษฐาราม ถ้าจะเดินทางไปชมจะไปทางรถยนต์ผ่านไปตามถนนในบริเวณโรงงานสุราหรือจะเข้าไปตามถนนหลังพลับพลาตรีมุขในบริเวณพระราชวังโบราณผ่านวัดวรโพธิ์และวัดวรเชษฐารามเข้าไปจนถึงพระพุทธไสยาสน์องค์ใหญ่ของวัดได้ พระพุทธไสยาสน์องค์นี้ก่อด้วยอิฐถือปูนยาวประมาณ 29 เมตร มีซากพระวิหารเป็น 6 เหลี่ยม ขนาดใหญ่อยู่ชิดองค์พระเหลืออยู่หลายต้น เข้าใจว่าเป็นซากพระอุโบสถ

ป้อมและปราการรอบกรุง กำแพงเมืองที่พระเจ้าอู่ทองทรงสร้างครั้งแรกนั้นเป็นเพียงเชิงเทินดิน และมีเสาไม้ระเนียดปักข้างบน ต่อมาในรัชสมัยสมเด็จพระมหาจักรพรรดิจึงได้ก่ออิฐถือปูน ป้อมตามพระราชพงศาวดารมี อาทิ ป้อมมหาไชย ป้อมซัดกบ ป้อมเพชร ป้อมหอราชคฤห์ และป้อมจำปาพล เป็นต้น ป้อมใหญ่ ๆ มักตั้งอยู่ตรงทางแยกระหว่างแม่น้ำ เช่น ป้อมเพชร อยู่ตรงที่บรรจบของแม่น้ำเจ้าพระยากับแม่น้ำป่าสัก ป้อมมหาไชย อยู่มุมวังจันทรเกษมในที่ซึ่งเป็นตลาดหัวรอในปัจจุบันซึ่งตัวป้อมถูกรื้อนำอิฐไปสร้างพระนครใหม่ที่กรุงเทพฯ ในรัชกาลที่ 1

วัดกษัตราธิราชวรวิหาร อยู่นอกเกาะเมืองตรงข้ามกับเจดีย์ศรีสุริโยทัย ริมแม่น้ำเจ้าพระยา เดิมชื่อ “วัดกษัตรา” หรือ “วัดกษัตราราม” เป็นวัดโบราณในสมัยกรุงศรีอยุธยา มีพระปรางค์ใหญ่เป็นหลักประธานของวัด

วัดไชยวัฒนาราม ตั้งอยู่ริมแม่น้ำเจ้าพระยาฝั่งตะวันตกนอกเกาะเมือง เป็นวัดที่พระเจ้าปราสาททอง กษัตริย์กรุงศรีอยุธยาองค์ที่ 24 (พ.ศ. 2173-2198) โปรดให้สร้างขึ้น ปัจจุบันเป็นวัดร้าง สิ่งก่อสร้างที่เหลืออยู่มีพระปรางค์ศรีรัตนมหาธาตุและเจดีย์รายตามพระระเบียงคดรอบพระปรางค์ ความสำคัญอีกประการหนึ่งคือ วัดนี้เป็นที่ฝังพระศพของเจ้าฟ้าธรรมาธิเบศร์ กวีเอกสมัยอยุธยาตอนปลายกับเจ้าฟ้าสังวาลย์ซึ่งต้องพระราชอาญาโบยจนสิ้นพระชนม์ในรัชสมัยของพระเจ้าบรมโกศ

วัดไชยวัฒนารามได้รับการประกาศขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถานของชาติ เมื่อวันที่ 8 มีนาคม 2478 และกรมศิลปากรโดยอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาได้ดำเนินการบูรณะตลอดมาจนปัจจุบันไม่มีสภาพรกร้างอยู่ในป่าอีกแล้ว และยังคงมองเห็นเค้าแห่งความสวยงามยิ่งใหญ่ตระการตา ซึ่งผู้ไปเยือนไม่ควรพลาดชมอย่างยิ่ง ***อนึ่งการเดินทางไปชมวัดสำคัญในประวัติศาสตร์บริเวณนี้ท่านอาจเช่าเหมาเรือหางยาวจากบริเวณหลังลานจอดรถฝั่งตรงข้ามพระราชวังจันทรเกษมด้านตะวันออกของเกาะเมือง ล่องไปตามลำน้ำป่าสักลงไปทางใต้ผ่านวิทยาลัยการต่อเรือพระนครศรี-อยุธยา วัดพนัญเชิงวรวิหาร วัดพุทไธศวรรย์ โบสถ์โปรตุเกส วัดไชยวัฒนาราม วัดกษัตราธิราชและเจดีย์ศรีสุริโยทัย อันสง่างามอีกด้วย ซึ่งจะทำให้การเดินทางมีรสชาติไปอีกแบบหนึ่ง โดยเฉพาะเวลาพลบค่ำ จะเห็นภาพบริเวณวัดไชยวัฒนารามสวยงามมาก*** เปิดให้เข้าชมทุกวันตั้งแต่ 08.30-16.30 น. ค่าเข้าชมสำหรับชาวไทย คนละ 10 บาท ชาวต่างประเทศ คนละ 30 บาท รายละเอียดเพิ่มเติม โทร. (035) 242501

วัดพุทไธศวรรย์ ตั้งอยู่ริมแม่น้ำทางด้านใต้ฝั่งตรงข้ามของเกาะเมือง หากเดินทางโดยรถยนต์และใช้เส้นทางสายอยุธยา-เสนา ทางทิศตะวันตกของเกาะเมืองข้ามสะพานวัดกษัตราธิราชแล้วเลี้ยวซ้าย จะผ่านวัดไชยวัฒนาราม มีป้ายบอกทางเป็นระยะไปจนถึงทางแยกซ้ายเข้าวัดพุทไธศวรรย์ วัดนี้สร้างขึ้นบริเวณที่สมเด็จพระเจ้าอู่ทองอพยพมาสร้างเมืองใหม่ เดิมบริเวณนี้เรียกว่า “เวียงเล็ก” หรือ “เวียงเหล็ก” ซึ่งเป็นตำหนักที่ประทับของสมเด็จพระเจ้าอู่ทอง ภายในวัดมีสิ่งที่น่าสนใจคือ พระปรางค์ประธานองค์ใหญ่เป็นศิลปะแบบอยุธยาตอนต้น

หมู่บ้านโปรตุเกส ตั้งอยู่ที่ตำบลสำเภาล่ม บริเวณริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาทางทิศตะวันตก อยู่ทางใต้ของตัวเมือง ชาวโปรตุเกสเป็นชาวยุโรปชาติแรกที่เข้ามาติดต่อค้าขายกับกรุงศรีอยุธยาโดยเมื่อปี พ.ศ. 2054 อัลฟองโซ เดอ อัลบูเคอร์ก ผู้สำเร็จราชการของโปรตุเกสประจำเอเชีย ได้ส่งนายดูอาร์ เต้ เฟอร์นันเดส เป็นทูตเข้ามาเจริญสัมพันธไมตรีกับสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 2 แห่งกรุงศรีอยุธยา มีชาวโปรตุเกสเข้ามาตั้งหลักแหล่งค้าขายและเป็นทหารอาสาในกองทัพกรุงศรีอยุธยา และสร้างโบสถ์ขึ้นเพื่อเผยแผ่ศาสนาและเป็นศูนย์กลางของชุมชน ปัจจุบันบริเวณนี้ยังมีร่องรอยสิ่งก่อสร้างปรากฏให้เห็นคือ โบราณสถานซานเปโตร หรือ โบสถ์ในคณะโดมินิกัน มีการขุดค้นพบโบราณวัตถุที่สำคัญ ได้แก่ โครงกระดูกมนุษย์ กล้องยาสูบ เหรียญกษาปณ์ และเครื่องประกอบพิธีทางศาสนา

วัดภูเขาทอง ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือ ห่างจากพระราชวังหลวงไปประมาณ 2 กิโลเมตร (ทางเดียวกันกับเส้นทางไปจังหวัดอ่างทอง ทางหลวงหมายเลข 309) จะมีป้ายบอกทางแยกซ้ายไปวัดภูเขาทอง วัดภูเขาทองนี้ หนังสือคำให้การชาวกรุงเก่ากล่าวว่าสมเด็จพระราเมศวร ทรงสร้างเมื่อ พ.ศ. 1930 เมื่อบุเรงนองยกมาตีกรุงศรีอยุธยาได้เมื่อ พ.ศ. 2112 ได้สร้างพระเจดีย์ภูเขาทองขึ้นไว้เป็นที่ระลึก ต่อมาสมเด็จพระเจ้าบรมโกศโปรดฯ ให้ซ่อมองค์พระเจดีย์ตอนบนเป็นแบบไทยพร้อม ๆ กันกับการบูรณะวัด ขณะนี้จึงปรากฏว่าฝีมือช่างมอญเดิมเหลือเพียงรากฐานทักษิณ สูงขึ้นไปเป็นพระเจดีย์ย่อมุมไม้สิบสองฝีมือช่างไทย

พระที่นั่งเพนียด ตั้งอยู่ในตำบลสวนพริก ห่างจากตัวเมืองประมาณ 4 กิโลเมตร ตามเส้นทางหมายเลข 309 (ทางเดียวกับวัดภูเขาทอง) สร้างขึ้นเป็นที่สำหรับพระราชาธิบดีประทับทอดพระเนตรการจับช้างเถื่อนในเพนียดหรือการจับช้างกลางแปลง เป็นประเพณีที่เคยทำกันมาแต่โบราณ เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในราชการในเวลาปกติและในเวลาสงคราม พระที่นั่งของเดิมซึ่งสร้างสมัยสมเด็จพระมหาธรรมราชานั้น ถูกพม่าเผาทำลายเมื่อเสียกรุงครั้งหลัง พ.ศ. 2310 พระที่นั่งเพนียดและตัวเพนียดที่เห็นในปัจจุบันนี้นั้นลักษณะเป็นคอกล้อมด้วยซุงทั้งต้น มีปีกกาแยกเป็นรั้วไปสองข้าง รอบเพนียดเป็นกำแพงดินประกอบอิฐเสมอยอดเสาด้านหลังคอก ตรงข้ามแนวปีกกาเป็นพลับพลาที่ประทับ ซึ่งได้รับการบูรณะเมื่อ พ.ศ. 2500 และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ยังได้สนับสนุนเงินงบประมาณแก่กรมศิลปากรในปี พ.ศ. 2531 เพื่อบูรณะเพนียดให้อยู่ในสภาพเดิมอีกด้วย

วัดหน้าพระเมรุ ตั้งอยู่ริมคลองสระบัวด้านเหนือของคูเมือง (แม่น้ำลพบุรีเก่า) ตรงข้ามกับพระราชวังหลวง มีชื่อเดิมว่า “วัดพระเมรุราชิการาม” พระองค์อินทร์ในรัชกาลสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 2 ทรงสร้างเมื่อ พ.ศ. 2046 เป็นวัดเดียวในกรุงศรีอยุธยาที่ไม่ถูกพม่าทำลายและยังคงสภาพที่ดีมาก เพราะพม่าได้ไปตั้งกองบัญชาการอยู่ที่วัดนี้ พระอุโบสถเป็นแบบอยุธยาซึ่งมีเสาอยู่ภายใน แต่น่าจะมาเพิ่มเสารับชายคาทีหลังในรัชสมัยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ พระประธานในอุโบสถซึ่งสร้างปลายสมัยอยุธยาเป็นพระพุทธรูปทรงเครื่องหล่อสำริด ขนาดใหญ่ที่สุดที่ปรากฏและมีความงดงามมาก ด้านหลังพระอุโบสถยังมีอีกองค์หนึ่งแต่เล็กกว่าคือพระศรีอริยเมตไตรย์

ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 3 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ได้มีการปฏิสังขรณ์โดยรักษาแบบอย่างเดิมไว้ และได้เชิญพระพุทธรูปศิลานั่งห้อยพระบาทสมัยทวารวดีจากวัดมหาธาตุมาไว้ในวิหารน้อย ซึ่งอยู่ฝั่งขวาของอุโบสถอีกด้วย พระพุทธรูปศิลาแบบนั่งห้อยพระบาทสมัยทวารวดีนี้ นับเป็น 1 ใน 6 องค์ที่มีอยู่ในประเทศไทย จึงนับเป็นสิ่งที่มีค่ามาก ค่าเข้าชมสำหรับชาวต่างประเทศ 20 บาท

วัดกุฎีดาว อยู่หน้าสถานีรถไฟฝั่งตะวันออก เป็นวัดเก่าแก่ฝีมือการสร้างงดงามยิ่ง แต่ปรักหักพังไปมากแล้ว ปัจจุบันเป็นวัดร้าง ไม่ปรากฏแน่ชัดว่าใครเป็นผู้สร้าง

วัดสมณโกศ อยู่ใกล้วัดกุฎีดาว เป็นวัดที่เจ้าพระยาโกษา (เหล็ก) และเจ้าพระยาโกษา (ปาน) ปฏิสังขรณ์ขึ้นใหม่ในแผ่นดินสมเด็จพระนารายณ์มหาราช วัดนี้มีพระปรางค์องค์ใหญ่รูปทรงสัณฐานแปลกตากว่าแห่งอื่น เข้าใจว่าเลียนแบบเจดีย์เจ็ดยอดของเชียงใหม่

วัดใหญ่ชัยมงคล (วัดเจ้าพระยาไท หรือ วัดป่าแก้ว) ตั้งอยู่ทางฝั่งตะวันออกของแม่น้ำป่าสัก ถ้ามาจากตัวเมืองข้ามสะพานสมเด็จพระนเรศวรมหาราชแล้วจะเห็นพระเจดีย์วัดสามปลื้มอยู่กลางสี่แยก เลี้ยวขวาไปไม่ไกลก็จะเห็นป้าย มีทางแยกซ้ายมือหรือหากมาทางถนนสายเอเชียเลี้ยวเข้าแยกอยุธยาแล้ว พบพระเจดีย์ใหญ่กลางถนนก็เลี้ยวซ้าย วัดนี้ตามข้อมูลทางประวัติศาสตร์สันนิษฐานว่าเมื่อ พ.ศ. 1900 พระเจ้าอู่ทองทรงสร้าง “วัดป่าแก้ว” ขึ้นตรงที่พระราชทานเพลิงศพ “เจ้าแก้วเจ้าไท” ในการสร้างวัดป่าแก้วครั้งนี้ได้ทรงสร้างพระเจดีย์ขึ้นคู่กับพระวิหารด้วย ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2135 สมเด็จพระนเรศวรมหาราช ทรงเสริมพระเจดีย์ให้ใหญ่และสูงขึ้นพร้อม ๆ กับการสร้างเจดีย์ยุทธหัตถีที่ตำบลหนองสาหร่ายจังหวัดสุพรรณบุรี เพื่อเฉลิมพระเกียรติเมื่อคราวทรงชนะศึกยุทธหัตถี พระราชทานนามวัดเสียใหม่ว่า “วัดชัยมงคล” ต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็นวัดใหญ่ชัยมงคล วัดนี้ร้างไปเมื่อคราวเสียกรุงครั้งสุดท้ายแล้วเพิ่งจะตั้งขึ้นเป็นวัดที่มีพระสงฆ์อยู่จำพรรษาเมื่อไม่นานมานี้ ค่าเข้าชมสำหรับชาวต่างประเทศ 20 บาท

วัดพนัญเชิงวรวิหาร ตั้งอยู่ริมแม่น้ำป่าสักทางทิศใต้ฝั่งตรงข้ามของเกาะเมือง ห่างจากตัวเมืองราว 5 กิโลเมตร หรือเมื่อออกจากวัดใหญ่ชัยมงคลถึงถนนใหญ่แล้วเลี้ยวซ้าย วัดนี้เป็นวัดที่มีมาก่อนการสร้างกรุงศรีอยุธยา ไม่ปรากฏหลักฐานว่าใครเป็นผู้สร้าง พระพุทธรูปซึ่งเป็นพระประธานในพระวิหารชื่อพระเจ้าพนัญเชิง สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. 1867 นับเป็นพระพุทธรูปปั้นปางมารวิชัยที่มีอายุมากที่สุดและใหญ่ที่สุดในประเทศไทย หน้าตักกว้าง 20.17 เมตร และสูงจากชายพระชงฆ์ถึงพระรัศมี 19 เมตร ฝีมือปั้นงดงามเป็นที่เคารพสักการะของชาวจังหวัด ตามตำนานกล่าวว่า เมื่อคราวพระนครศรีอยุธยาจะเสียแก่ข้าศึกนั้น พระพุทธรูปองค์นี้มีน้ำพระเนตรไหลออกมาทั้งสองข้าง ค่าเข้าชมสำหรับชาวต่างประเทศ 20 บาท

ตึกเจ้าแม่สร้อยดอกหมาก ก่อสร้างเป็นตึกแบบจีน เป็นที่ประดิษฐานรูปเจ้าแม่สร้อยดอกหมาก ชาวจีนเรียกว่า “จู้แซเนี้ย” เป็นที่เคารพนับถือของชาวจีนทั่วไป

หมู่บ้านญี่ปุ่น ตั้งอยู่ที่ตำบลเกาะเรียน ในสมัยกรุงศรีอยุธยามีชาวต่างประเทศเข้ามาค้าขายเป็นจำนวนมาก ในสมัยนั้นทางการญี่ปุ่นได้อนุญาตให้ชาวญี่ปุ่นค้าขาย กับชาวต่างชาติได้โดยให้มีหัวหน้าปกครองในกลุ่มตน นับแต่นั้นมาก็มีชาวญี่ปุ่นเข้ามาอาศัยมากขึ้น หัวหน้าชาวญี่ปุ่นในขณะนั้น คือ นากามาซา ยามาดา เป็นผู้มีอำนาจและเป็นที่โปรดปรานของสมเด็จพระเจ้าทรงธรรม จนได้รับแต่งตั้งเป็นออกญาเสนาภิมุข รับราชการต่อมาจนได้รับแต่งตั้งให้เป็นเจ้าเมืองนครศรีธรรมราชจนสิ้นชีวิต

ปัจจุบันสมาคมไทย-ญี่ปุ่นได้จารึกประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านญี่ปุ่นในสมัยกรุงศรีอยุธยามาตั้งไว้ภายในหมู่บ้าน และปรับปรุงบริเวณหมู่บ้านให้เป็นอาคารผนวกของศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์อยุธยา จัดแสดงเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างอยุธยากับต่างประเทศ การเดินทางสามารถเดินทางจากวัดพนัญเชิงวรวิหารไปอีกประมาณ 1.5 กิโลเมตรก็จะเห็นอาคารผนวกหมู่บ้านญี่ปุ่นอยู่ทางด้านขวามือ

สถานที่น่าสนใจ ในเขตอำเภอนครหลวง

ปราสาทนครหลวง อยู่ริมแม่น้ำป่าสักฝั่งทิศตะวันออก ตำบลนครหลวง เป็นตำหนักที่ประทับในระหว่าง เสด็จไปพระพุทธบาทที่สระบุรี และเป็นที่ประทับแรมในระหว่างเสด็จลพบุรี สันนิษฐานว่าสร้างในรัชกาลสมเด็จพระเจ้าทรงธรรม แต่มาสร้างเป็นที่ประทับก่ออิฐถือปูนในรัชสมัยสมเด็จพระเจ้าปราสาททอง ในแผ่นดินนี้พระองค์โปรดฯ ให้ช่างไปถ่ายแบบปราสาทศิลาที่เรียกว่า "พระนครหลวง" ในกรุงกัมพูชาเมื่อ พ.ศ. 2174 มาสร้างใกล้วัดเทพจันทร์เพื่อเป็นการเฉลิมพระเกียรติที่ได้กรุงกัมพูชากลับมาเป็นประเทศราชอีก แต่สร้างไม่เสร็จสมบูรณ์ด้วยประการใดไม่ปรากฏ ต่อมาจึงมีผู้สร้างมณฑปและพระบาทสี่รอยขึ้นบนปราสาทนี้ ส่วนตำหนักที่สร้างข้างปราสาทนี้ได้ปรักหักพังหมดแล้ว

สถานที่น่าสนใจ ในเขตอำเภอบางปะอิน

พระราชวังบางปะอิน ตั้งอยู่ในอำเภอบางปะอิน ซึ่งอยู่ห่างจากเกาะเมืองมาทางทิศใต้ประมาณ 18 กิโลเมตร โดยใช้เส้นทางที่แยกจากเจดีย์วัดสามปลื้มผ่านวัดใหญ่ชัยมงคล วัดพนัญเชิง ไปยังบางปะอิน หากมาจากกรุงเทพฯ ตามถนนพหลโยธิน จะมีทางแยกซ้าย บริเวณกิโลเมตรที่ 35 ไปพระราชวังบางปะอินเป็นระยะทางอีก 7 กิโลเมตร นอกจากนี้ยังมีบริการรถโดยสารจากสถานีขนส่งสายตะวันออกเฉียงเหนือ และรถไฟจากสถานีรถไฟหัวลำโพงมายังอำเภอบางปะอินทุกวัน อัตราค่าเข้าชม ผู้ใหญ่ 30 บาท เด็ก-นิสิตนักศึกษา (ในเครื่องแบบ) พระภิกษุ-สามเณร 20 บาท นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ 50 บาท รายละเอียดเพิ่มเติมติดต่อได้ที่ สำนักพระราชวังบางปะอิน โทร. (035) 261044

ภายในพระราชวังบางปะอิน มีสิ่งที่น่าสนใจดังนี้

พระที่นั่งไอศวรรย์ทิพยอาสน์ เป็นปราสาทอยู่กลางสระ สร้างในรัชกาลที่ 5 เดิมสร้างด้วยเครื่องไม้ทั้งองค์ ต่อมารัชกาลที่ 6 โปรดฯ ให้เปลี่ยนเสาและพื้นเป็นคอนกรีตเสริมเหล็กทั้งหมด

พระที่นั่งวโรภาษพิมาน เป็นท้องพระโรงอยู่ทางตอนเหนือของ "สะพานเสด็จ" ซึ่งเป็นท่าน้ำสำหรับเสด็จพระราชดำเนินขึ้นลง เดิมเป็นเรือนไม้สองชั้น เป็นที่ตั้งที่ประทับและท้องพระโรงร่วมกัน ต่อมารัชกาลที่ 5 โปรดฯให้รื้อสร้างใหม่เป็นอาคารทรงวิหารกรีกแบบคอรินเธียรออร์เดอร์ ใช้เป็นท้องพระโรงสำหรับเสด็จออกขุนนางในงานพระราชพิธี สร้างเสร็จในปี พ.ศ. 2419 เคยเป็นที่รับรองแขกเมืองหลายครั้ง เช่นปี พ.ศ. 2436 รับรองพระเจ้าซาร์ นิโคลัส แห่งประเทศรัสเซีย ปี พ.ศ. 2436 รับรอง มองซิเออร์ปาวีร์ ทูตฝรั่งเศสและปี พ.ศ. 2452 รับรองดุ๊กและดัชเชสโยฮันเบรต แห่งเมืองบรันทวีท แห่งประเทศเยอรมัน ถึงในปัจจุบันก็ยังใช้เป็นที่รับรองแขกเมืองสำคัญอยู่เสมอ สิ่งสำคัญในพระที่นั่งเป็นภาพชุดพระราชพงศาวดารกับภาพเรื่องอิเหนา พระอภัยมณี และรามเกียรติ์

พระที่นั่งอุทยานภูมิเสถียร อยู่ทางทิศตะวันออกตรงข้ามกับสระน้ำ เป็นพระที่นั่งเรือนไม้หมู่ทั้งชั้นบนและชั้นล่าง มีเฉลียงตามแบบชาเลต์ของสวิส ทาสีเขียวอ่อนแก่สลับกันด้วยงานช่างประณีต สิ่งประดับตกแต่งภายในประกอบด้วยเครื่องไม้มะฮอกกานีจัดสลับลายทองทับที่สั่งจากยุโรปทั้งสิ้น นอกนั้นเป็นสิ่งของที่หายากในประเทศอันเป็นเครื่องราชบรรณาการจากหัวเมืองต่างๆ ทั่วราชอาณาเขต รอบ ๆ มีสวนดอกไม้สวยงาม เป็นที่น่าเสียดายอย่างยิ่งที่พระที่นั่งอุทยานภูมิเสถียรได้เกิดเพลิงไหม้ขณะที่มีการซ่อมรักษา เมื่อวันที่ 9 ธันวาคม พ.ศ. 2481 ทำให้พระที่นั่งถูกทำลายไปกับกองเพลิงหมดสิ้นทั้งองค์ คงเหลือแต่หอน้ำ ปัจจุบันได้สร้างขึ้นใหม่ตามแบบเดิมทุกประการแต่เปลี่ยนวัสดุจากไม้เป็นอาคารคอนกรีตแทน

หอเหมมณเฑียรเทวราช เป็นปรางค์ศิลาในเขตพระราชวังชั้นนอก ริมสระใต้ต้นโพธิ์ เป็นที่ประดิษฐานเทวรูป รัชกาลที่ 5 ทรงสร้างขึ้นแทนศาลาเดิมที่ชาวบ้านสร้างไว้อุทิศถวายพระเจ้าปราสาททอง กษัตริย์กรุงศรีอยุธยาเมื่อปี พ.ศ. 2422

สภาคารราชประยูร เป็นตึกสองชั้นริมลำน้ำตรงหน้าพระที่นั่งวโรภาษพิมานในเขตพระราชวังชั้นนอก สร้างในรัชกาลที่ 5 สำหรับใช้เป็นที่ประทับของเจ้านายฝ่ายหน้าและข้าราชบริพาร

หอวิฑูรทัศนา เป็นพระที่นั่งหอสูงยอดมน ตั้งอยู่กลางเกาะน้อยในสวนเขตพระราชวังชั้นในระหว่างพระที่นั่งอุทยานภูมิเสถียรกับพระที่นั่งเวหาศน์จำรูญ เป็นพระที่นั่ง 3 ชั้น มีบันไดเวียน เป็นหอส่องกล้องชมภูมิประเทศบ้านเมืองโดยรอบ สร้างในรัชกาลที่ 5 เมื่อปี พ.ศ. 2424

เก๋งบุปผาประพาส เป็นตำหนักเก๋งเล็กอยู่กลางสวนริมสระน้ำในเขตพระราชวังชั้นใน สร้างในรัชกาลที่ 5 เมื่อปี พ.ศ. 2424

พระที่นั่งเวหาศน์จำรูญ ตั้งอยู่ทางตอนเหนือของพระราชวัง ถัดจากหอวิฑูรทัศนาขึ้นไป พระที่นั่งองค์นี้มีนามเป็นภาษาจีนว่า "เทียน เม่ง เต้ย" (เทียน = เวหา, เม่ง = จำรูญ, เต้ย = พระที่นั่ง) ประชาชนทั่วไปเรียกว่า "เก๋งจีน" พระยาโชฎึกราชเศรษฐี (ฟัก) สร้างถวายพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 เพื่อเป็นพระที่นั่งสำหรับประทับในฤดูหนาว ลักษณะเป็นพระที่นั่งศิลปะแบบจีนที่มีลายแกะสลักได้อย่างงดงามวิจิตรยิ่ง โถงด้านหน้าปูด้วยกระเบื้องแบบกังไสเขียนภาพด้วยมือทุกชิ้น แม้ว่าภาพจะเหมือนกันแต่เนื่องจากเป็นงานฝีมือ จึงมีความแตกต่างกันในรายละเอียดที่ทำให้ดูสวยงามไปอีกแบบหนึ่ง ปัจจุบันเปิดให้บุคคลทั่วไปเข้าชมได้

อนุสาวรีย์สมเด็จพระนางเจ้าสุนันทากุมารีรัตน์ (อนุสาวรีย์พระนางเรือล่ม) ตั้งอยู่ทางด้านทิศตะวันออกของพระราชวัง ก่อสร้างด้วยหินอ่อนก่อเป็นแท่งหกเหลี่ยม สูง 3 เมตร บรรจุพระสรีรังคารของสมเด็จพระนางเจ้าสุนันทากุมารีรัตน์ พระมเหสีในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

อนุสาวรีย์พระอัครชายาเธอพระองค์เจ้าเสาวภาคนารีรัตน์และเจ้าฟ้าสามพระองค์ หรืออนุสาวรีย์ราชานุสรณ์ ในปี พ.ศ. 2430 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเศร้าโศกเสียพระทัยเป็นอย่างยิ่งอีกครั้งหนึ่ง ด้วยทรงสูญเสียพระอัครชายาเธอฯ พระราชโอรสและพระราชธิดาถึง 3 พระองค์ในปีเดียวกัน คือ สมเด็จเจ้าฟ้าสิริราชกกุธภัณฑ์ เมื่อวันที่ 31 พฤษภาคม พ.ศ. 2430 พระอัครชายาเธอพระองค์เจ้าเสาวภาคนารีรัตน์ เมื่อวันที่ 21 กรกฎาคม พ.ศ. 2430 สมเด็จเจ้าฟ้าพาหุรัตมณีมัย เมื่อวันที่ 27 สิงหาคม พ.ศ. 2430 และสมเด็จเจ้าฟ้าตรีเพ็ชรุตม์ธำรง เมื่อวันที่ 22 พฤศจิกายน พ.ศ. 2430 ดังนั้นในปี พ.ศ. 2431 จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้างอนุสาวรีย์ที่ระลึกทำด้วยหินอ่อนแกะสลักพระรูปเหมือนไว้ใกล้กับอนุสาวรีย์สมเด็จพระนางเจ้าสุนันทากุมารีรัตน์พระบรมราชเทวี

วัดนิเวศธรรมประวัติ ตั้งอยู่บนเกาะกลางแม่น้ำเจ้าพระยาด้านทิศใต้คนละฝั่งกับพระราชวัง พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดฯ ให้สร้างเลียนแบบโบสถ์ฝรั่ง เมื่อ พ.ศ. 2421 อาคารและการตกแต่งทำแบบโกธิค มีกระจกสีประดับอย่างสวยงาม ภายในเป็นแบบฝรั่งแม้แต่ฐานที่ประดิษฐานพระประธาน คือ พระพุทธนฤมลธรรมโมภาสและพระสาวก ไม่ได้ทำเป็นฐานชุกชีอย่างในโบสถ์ทั่วไป แต่ทำเหมือนที่ตั้งไม้กางเขนในโบสถ์คริสต์ ช่องหน้าต่างที่เจาะไว้ก็เป็นหน้าต่างโค้ง ที่ฝาผนังโบสถ์ด้านหน้าพระประธานจะเห็นภาพประดิษฐ์กระจกสีเป็นพระบรมฉายาลักษณ์ของรัชกาลที่ 5 ด้านขวามือของพระอุโบสถนั้นมีหอแห่งหนึ่ง คือ หอประดิษฐานพระคันธารราษฎร์ ซึ่งเป็นพระพุทธรูปยืนปางขอฝน ตรงข้ามกับหอพระคันธารราษฎร์ เป็นหอประดิษฐานพระพุทธศิลาเก่าแก่ปางนาคปรก อันเป็นพระพุทธรูปสมัยลพบุรี ฝีมือช่างขอมอายุเก่าแก่นับพันปี พระนาคปรกนี้อยู่ติดกับต้นพระศรีมหาโพธิ์ใหญ่ที่แผ่กิ่งไปทั่วบริเวณหน้าพระอุโบสถ ถัดไปอีกไม่ไกลนักเป็นหมู่ศิลาชนิดต่างๆ ที่มีในประเทศไทยเป็นที่บรรจุอัฐิเจ้าจอมมารดาชุ่ม พระสนมเอกรัชกาลที่ 4 เจ้าจอมมารดาของสมเด็จกรมพระยาดำรงราชานุภาพ และราชสกุลดิศกุล

เมื่อเข้าชมพระราชวังบางปะอินแล้วสามารถข้ามไปชมวัดนิเวศธรรมประวัติได้โดยกระเช้าสำหรับส่งผู้โดยสารประมาณครั้งละ 6-8 คน ค่าโดยสารแล้วแต่บริจาค

วัดชุมพลนิกายาราม อยู่บริเวณหัวเกาะตรงสะพานข้ามไปยังสถานีรถไฟ สมเด็จพระเจ้าปราสาททองโปรดฯ ให้สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2175 และได้รับการปฏิสังขรณ์ในสมัยรัชกาลที่ 4

สถานที่น่าสนใจ ในเขตอำเภอบางไทร

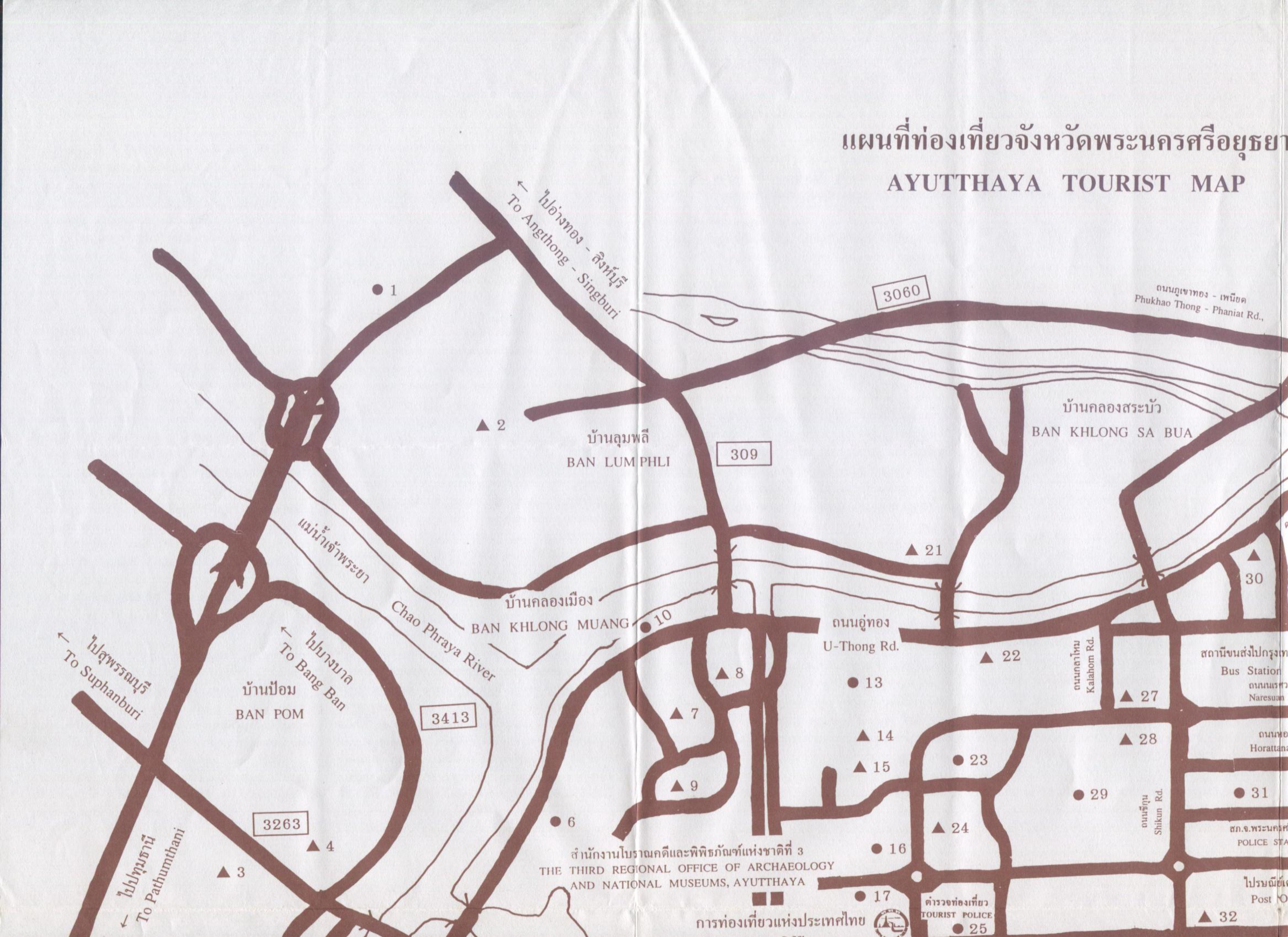
ศูนย์ศิลปาชีพบางไทร ในพระบาทสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ จัดตั้งขึ้นในเขตที่ดินปฏิรูปเพื่อการเกษตรกรรม ตำบลช้างใหญ่ อำเภอบางไทร มีเนื้อที่ประมาณ 1,000 ไร่ ศูนย์ศิลปาชีพนี้มุ่งฝึกอาชีพเกี่ยวกับงานศิลปหัตถกรรมต่าง ๆ วิชาที่สอนให้แก่เกษตรกรได้แก่ การประดิษฐ์ผลิตภัณฑ์จากเส้นใยพืช การแกะสลัก การจักสาน การทำตุ๊กตา การทำดอกไม้ประดิษฐ์ การทำเครื่องเรือน การทอผ้า ผลิตภัณฑ์จากผ้า การย้อมสี ช่างเชื่อม และเครื่องเคลือบดินเผา ผลิตภัณฑ์ที่เสร็จแล้วจะส่งไปจำหน่ายที่ร้านจิตรลดาทุกสาขาทั่วประเทศ นอกจากนี้ ภายในบริเวณศูนย์ฯ มีจุดเด่นอีกบริเวณหนึ่งคือ สวนนกบางไทร จัดสร้างเป็นกรงนกขนาดใหญ่ที่จำลองสภาพธรรมชาติเข้าไว้พร้อมกับนกนานาพันธุ์กว่า 150 ชนิด ทั้งที่เป็นนกท้องถิ่นและนกหายากชนิดต่าง ๆ

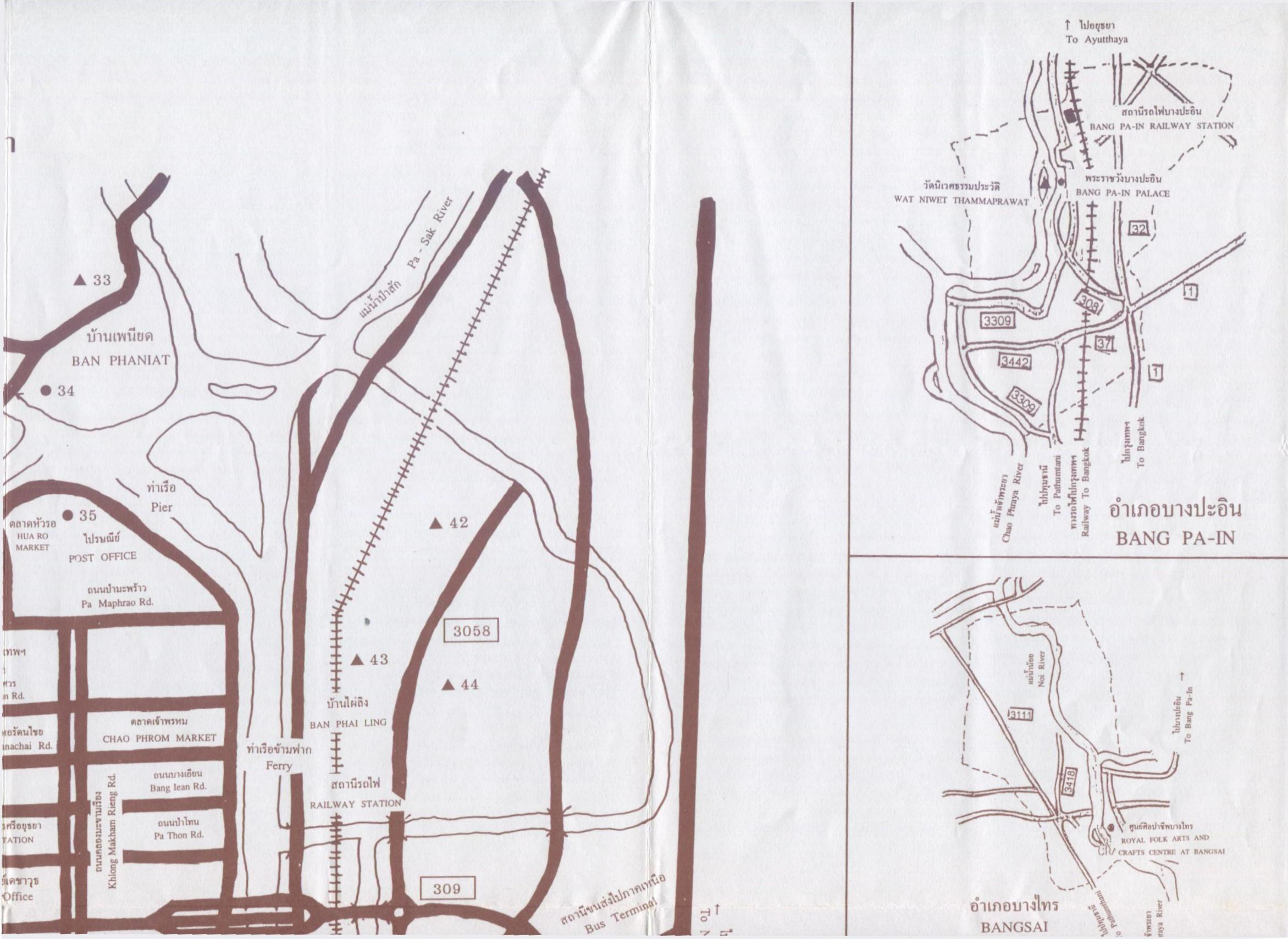
ศูนย์ศิลปาชีพบางไทร ฯ เปิดให้เข้าชมทุกวัน อัตราค่าผ่านประตู ผู้ใหญ่ 50 บาท เด็ก 25 บาท (นักเรียนในเครื่องแบบคนละ 25 บาท) รายละเอียดของศูนย์ฯ สามารถติดต่อได้ที่ โทร. 225-8165-8 ต่อ 460 หรือ โทร. (035) 366092

การเดินทางไปยังศูนย์ศิลปาชีพบางไทรฯ สามารถไปทางเรือตามลำน้ำเจ้าพระยาถึงท่าเรือของศูนย์ฯ หรือไปทางรถยนต์ เมื่อไปถึงอำเภอบางปะอินแล้วมีทางแยกซ้ายเข้าสู่สายบางไทร-สามโคก ระยะทาง 24 กิโลเมตรถึงศูนย์ศิลปาชีพฯ หรือหากไปจากกรุงเทพฯ จะใช้เส้นทางสายนนทบุรี-ปทุมธานี (ทางหลวงหมายเลข 306) เลยแยกรังสิตไปไม่ไกลนักจะมีทางแยกขวามือไปอำเภอบางไทร ซึ่งสะดวกมาก สำหรับบริการของบริษัทขนส่ง มีรถออกจากสถานีขนส่งสายตะวันออกเฉียงเหนือ (หมอชิต) วันละหลายเที่ยว สอบถามรายละเอียด โทร. 272-5299, 272-0295

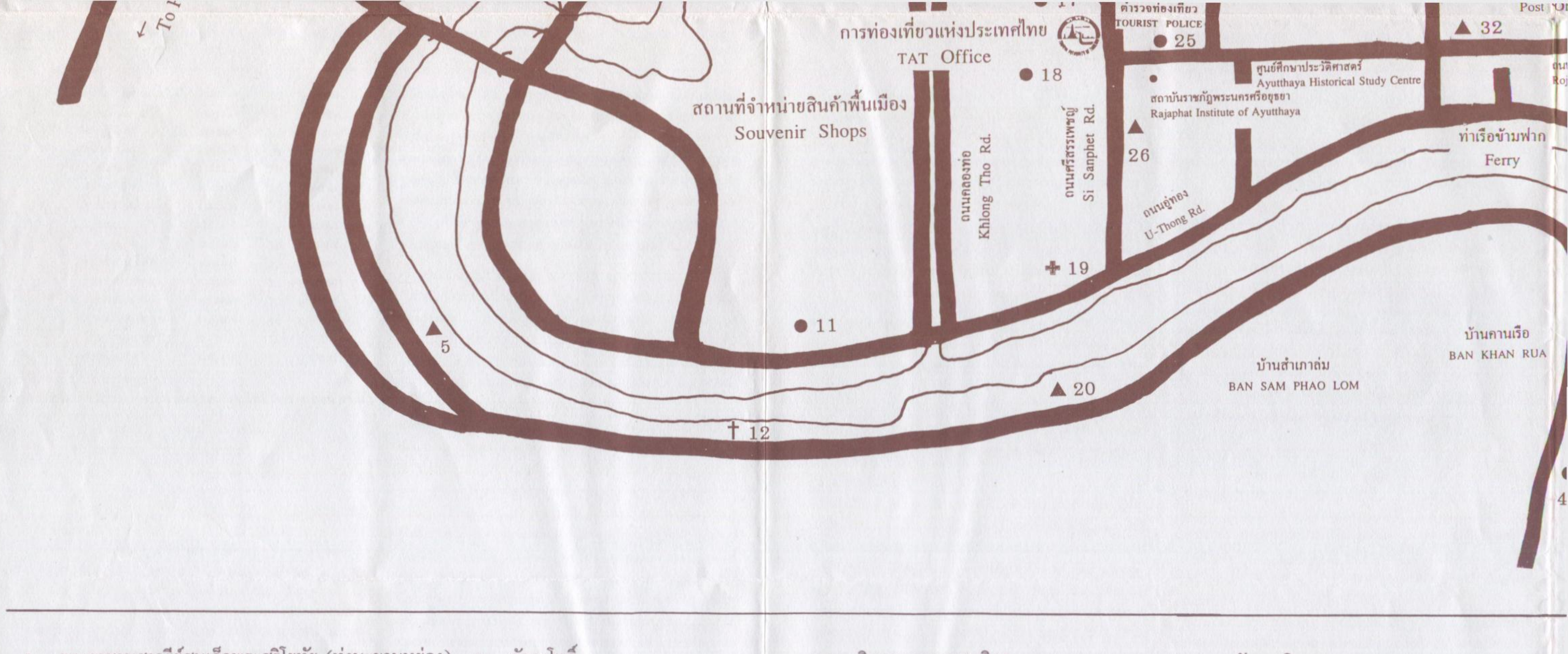
พระราชานุสาวรีย์สมเด็จพระสุริโยทัย (ทุ่งมะขามหย่อง) ตั้งอยู่ที่ตำบลบ้านใหม่ อำเภอพระนครศรีอยุธยา ทุ่งมะขามหย่องตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือ ห่างจากเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยาออกไปประมาณ 3-4 กิโลเมตร มีสภาพเป็นที่ราบลุ่มริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาทิศตะวันออก ภายในมีพระรูปสมเด็จพระสุริโยทัยหล่อด้วยสำริด มีขนาดหนึ่งเท่าครึ่งขององค์จริงประทับบนหลังพระคชาธารพร้อมด้วยกลุ่มอนุสาวรีย์ประติมากรรมประกอบกันทั้งสิ้น 49 ชิ้น อ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ ประติมากรรมจำลองประวัติศาสตร์ และสวนสาธารณะพักผ่อนหย่อนใจสำหรับประชาชน ทุ่งมะขามหย่องแห่งนี้เคยเป็นสมรภูมิการสู้รบระหว่างไทย-พม่าหลายครั้ง จนเกิดเป็นมหาวีรกรรม คือ เมื่อครั้งที่สมเด็จพระสุริโยทัยพระอัครมเหสีของสมเด็จพระมหาจักรพรรดิทรงทำยุทธหัตถีกับพระเจ้าแปร จนต้องพระแสงของ้าวสิ้นพระชนม์บนคอช้าง และในรัชกาลสมเด็จพระมหาธรรมราชาเป็นกษัตริย์ของกรุงศรีอยุธยาซึ่งหลังจากที่สมเด็จพระนเรศวรมหาราชทรงประกาศอิสรภาพได้ 2 ปี พระเจ้าหงสาวดีนันทบุเรงได้ให้มังมอดราชบุตรยกทัพมาตั้งที่ทุ่งมะขามหย่อง และทัพพระเจ้าหงสาวดีตั้งค่ายหลวงบริเวณขนอนปากคูซึ่งอยู่ถัดจากทุ่งมะขามหย่องลงมาทางใต้ สมเด็จพระนเรศวรมหาราชนำพลออกมาปล้นค่ายพม่าหลายครั้ง โดยจะใช้ปากคาบพระแสงดาบปีนเสาระเนียดเข้าไปในค่ายพระเจ้าหงสาวดีและได้ชัยชนะทุกครั้ง พระแสงดาบนั้นจึงปรากฏนามว่า "พระแสงดาบคาบค่าย"

ด้วยเหตุนี้ทุ่งมะขามหย่องซึ่งเคยเป็นสมรภูมิที่มีความสำคัญทางด้านประวัติศาสตร์ ทางรัฐบาลจึงได้จัดทำโครงการสร้างพระราชานุสาวรีย์สมเด็จพระสุริโยทัย เป็นโครงการจัดสร้างขึ้นตามพระราชดำริ รัฐบาลและพสกนิกรชาวไทยได้ร่วมกันสร้างน้อมเกล้าฯ ถวายเพื่อเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ในวาระมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษาครบ 5 รอบ เมื่อปี พ.ศ. 2535

แผนที่ท่องเที่ยวจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
AYUTTHAYA TOURIST MAP
← ไปอ่างทอง - สิงห์บุรี
To Angthong - Singburi
● 1
3060
ถนนภูเขาทอง - เพนียด
Phukhao Thong - Phaniat Rd.,
▲ 2
บ้านลุมพลี
BAN LUM PHLI
309
บ้านคลองสระบัว
BAN KHLONG SA BUA
แม่น้ำเจ้าพระยา
Chao Phraya River
▲ 21
▲ 30
บ้านคลองเมือง
BAN KHLONG MUANG
● 10
ถนนอู่ทอง
U-Thong Rd.
▲ 22
ถนนกลาโหม
Kalahom Rd.
Bus Station
← ไปสุพรรณบุรี
To Suphanburi
← ไปบางบาล
To Bang Ban
บ้านป้อม
BAN POM
▲ 8
● 13
▲ 27
3413
▲ 7
▲ 14
▲ 28
▲ 15
● 23
▲ 9
● 29
ถนนชีกุน
Shikun Rd.
● 31
3263
● 6
▲ 24
▲ 4
● 16
▲ 3
ไปปทุมธานี
← To Pathumthani
สำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑ์แห่งชาติที่ 3
THE THIRD REGIONAL OFFICE OF ARCHAEOLOGY
AND NATIONAL MUSEUMS, AYUTTHAYA
● 17
ตำรวจท่องเที่ยว
TOURIST POLICE
● 25
การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
▲ 32

▲ 33
บ้านเพนียด
BAN PHANIAT
● 34
ท่าเรือ
Pier
ตลาดหัวรอ
HUA RO MARKET
● 35
ไปรษณีย์
POST OFFICE
ถนนป่ามะพร้าว
Pa Maphrao Rd.
แม่น้ำป่าสัก
Pa - Sak River
▲ 42
3058
▲ 43
▲ 44
บ้านไผ่ลิง
BAN PHAI LING
ตลาดเจ้าพรหม
CHAO PHROM MARKET
ท่าเรือข้ามฟาก
Ferry
ถนนบางเอียน
Bang Iean Rd.
ถนนป่าโทน
Pa Thon Rd.
ถนนคลองมะขามเรียง
Khlong Makham Rieng Rd.
สถานีรถไฟ
RAILWAY STATION
309
สถานีขนส่งไปภาคเหนือ
Bus Terminal
↑ ไปอยุธยา
To Ayutthaya
สถานีรถไฟบางปะอิน
BANG PA-IN RAILWAY STATION
วัดนิเวศธรรมประวัติ
WAT NIWET THAMMAPRAWAT
พระราชวังบางปะอิน
BANG PA-IN PALACE
32
1
308
3309
37
3442
3309
1
แม่น้ำเจ้าพระยา
Chao Phraya River
ไปปทุมธานี
To Pathumtani
ทางรถไฟไปกรุงเทพฯ
Railway To Bangkok
ไปกรุงเทพฯ
To Bangkok
อำเภอบางปะอิน
BANG PA-IN
แม่น้ำน้อย
Noi River
3111
3418
ไปบางปะอิน
To Bang Pa-In
ศูนย์ศิลปาชีพบางไทร
ROYAL FOLK ARTS AND CRAFTS CENTRE AT BANGSAI
อำเภอบางไทร
BANGSAI

1. พระราชานุสาวรีย์สมเด็จพระสุริโยทัย (ทุ่งมะขามหย่อง)
   Queen Suri Yothai Memorial
2. วัดภูเขาทอง
   Wat Phu-Khao Thong
3. วัดวรเชษฐ์
   Wat Worachet
4. วัดกษัตราธิราช
   Wat Kasattrathirat
5. วัดไชยวัฒนาราม
   Wat Chaiwatthanaram
6. เจดีย์ศรีสุริโยทัย
   Chedi Sisuriyothai
7. วัดวรเชษฐาราม
   Wat Worachettharam
8. วัดวรโพธิ์
   Wat Worapho
9. วัดโลกยสุธา
   Wat Lokayasutha
10. อนุสรณ์สถานปรีดี พนมยงค์
    Pridi Phanomyong Memorial
11. สวนสมเด็จพระศรีนครินทร์
    Si Nakharin Park
12. โบสถ์เซ็นต์ ยอเซฟ
    Saint Josep Church
13. พระราชวังโบราณ
    Ancient Palace
14. วัดพระศรีสรรเพชญ์
    Wat Phra Si Sanphet
15. วิหารพระมงคลบพิตร
    Wihan Phra Mongkhon Bophit
16. คุ้มขุนแผน
    Khun Phaen's Residence
17. ศาลหลักเมือง
    City Pillar Shrine
18. ศูนย์บริการวิชาการและการท่องเที่ยว
    Tourist Information Centre
19. โรงพยาบาล
    Hospital
20. วัดพุทไธศวรรย์
    Wat Phutthaisawan
21. วัดหน้าพระเมรุ
    Wat Na Phra Men
22. วัดธรรมิกราช
    Wat Thammikarat
23. พระราชานุสาวรีย์สมเด็จพระเจ้าอู่ทอง
    King U-Thong Monument
24. วัดพระราม
    Wat Phraram
25. พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติเจ้าสามพระยา
    Chao Sam Phraya National Museum
26. วัดบรมพุทธาราม
    Wat Baromphuttaram
27. วัดราชบูรณะ
    Wat Ratchaburana
28. วัดมหาธาตุ
    Wat Mahathat

BANGSAI

ถนนโรจนะ
Rojana Rd.

สะพานสมเด็จพระนเรศวร
Naresuan Bridge

สถานีขนส่ง
Bus Terminal

ไปนครสวรรค์
To Nakhon Sawan

บ้านวัดใหญ่
BAN WAT YAI

▲ 36

● 37

✚
โรงพยาบาลราชธานี
Rajatanee Hospital

▲ 45

3059

● 39 ▲ 38

อยุธยาปาร์ค
Ayutthaya Park

บ้านคลองสวนพลู
BAN KHLONG SUAN PHLU

ศาลากลางจังหวัด
City Hall

แม่น้ำเจ้าพระยา
Chao Phraya River

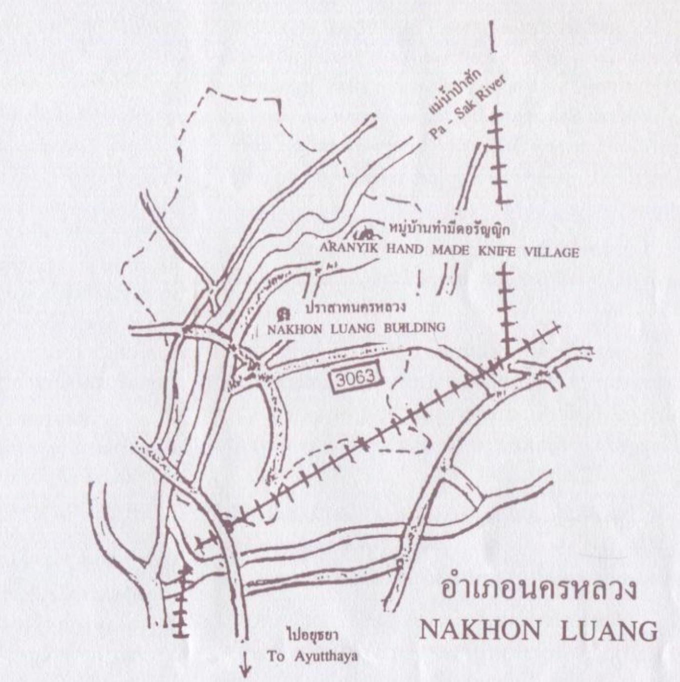
ไปกรุงเทพฯ
To Bangkok →

N

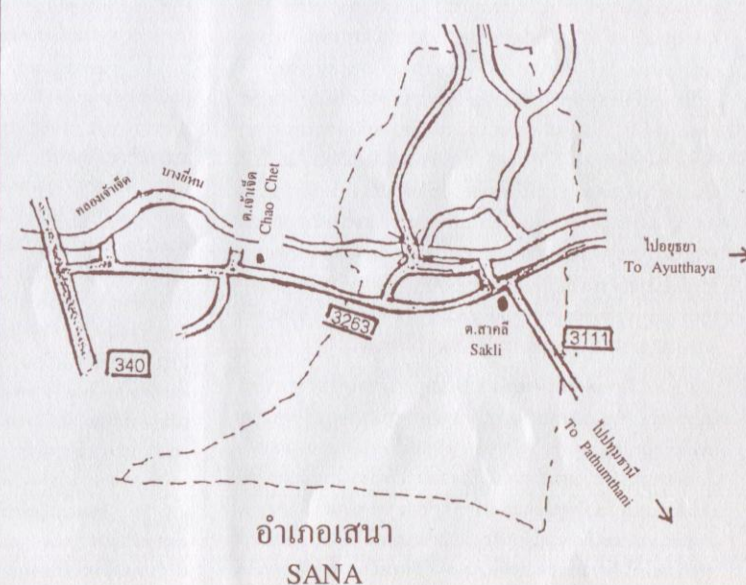
● 40

● 41

ไปบางปะอิน
To Bang Pa-In →

29. บึงพระราม
Phraram Park
30. วัดขุนแสน
Wat Khunsan
31. พิพิธภัณฑ์เรือไทย
Thai Boat Museum
32. วัดขุนเมืองใจ
Wat Khun Muang Jai
33. วัดบรมวงศ์วราราม
Wat Boromawong Wararam
34. เพนียดคล้องช้าง
Elephant Kraal
35. พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติจันทรเกษม
Chantharakasem National Museum
36. วัดสุวรรณดาราราม
Wat Suwandararam
37. ป้อมเพชร
Phet Fortress
38. วัดพนัญเชิง
Wat Phananchoeng
39. หมู่บ้านฮอลันดา
Dutch Settlement
40. หมู่บ้านโปรตุเกส
Portuguese Settlement
41. หมู่บ้านญี่ปุ่น
Japanese Settlement
42. วัดอโยธยา
Wat Ayothaya
43. วัดกุฎีดาว
Wat Kudidao
44. วัดมเหยงคณ์
Wat Maheyong
45. วัดใหญ่ชัยมงคล
Wat Yai Chaiyamongkhon

พักผ่อนให้มีความสุข

สถานที่พัก (รหัสทางไกล 035)

อำเภอพระนครศรีอยุธยา

โรงแรมกรุงศรีริเวอร์ เลขที่ 27/2 หมู่ 11 ถนนโรจนะ โทร. 244333 จำนวน 206 ห้อง ราคา 1,250-5,000 บาท

โรงแรมริเวอร์ วิว เพลส เลขที่ ก.35/5 ถนนอู่ทอง ต.หอรัตนไชย โทร. 241729-30 จำนวน 100 ห้อง ราคา 1,500-2,200 บาท

อาคารสวนหลวง ถนนโรจนะ (ภายในสถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา) โทร. 245537 โทรสาร 245537 จำนวน 25 ห้อง ราคา 500-600 บาท

โรงแรมอยุธยาแกรนด์โฮเต็ล เลขที่ 75/5 ถนนโรจนะ โทร. 335483-91 จำนวน 122 ห้อง ราคา 1,100-2,000 บาท

โรงแรมเวียงฟ้า เลขที่ 1/8 ถนนโรจนะ โทร. 241353, 243252 จำนวน 22 ห้อง ราคา 400-600 บาท

ธงชัยเกสท์เฮ้าส์ เลขที่ 9/6 ถนนหน้าวัดราชบูรณะ โทร. 245210 จำนวน 40 ห้อง ราคา 200-400 บาท

นิว บี.เจ.เกสท์เฮ้าส์ เลขที่ 19/29 ถนนนเรศวร โทร. 246046, 243980 จำนวน 19 ห้อง ราคา 100-120 บาท

ทีเอ็มที.เกสท์เฮ้าส์ เลขที่ 14/9 ซอย ธกส. ถนนนเรศวร จำนวน 10 ห้อง ราคา 100-120 บาท

บีเจ.เกสท์เฮ้าส์ (บรรจง) เลขที่ ง. 16/7 ซอย ธกส. ถนนนเรศวร โทร. 251526 จำนวน 8 ห้อง ราคา 80-120 บาท

มายเฮ้าส์เกสท์เฮ้าส์ เลขที่ 59/8-9 โทร. 335493-4 จำนวน 15 ห้อง ราคา 380-450 บาท

อยุธยาเกสท์เฮ้าส์ เลขที่ 16/2 ถนนนเรศวร โทร. 232658 จำนวน 10 ห้อง ราคา 120 บาท

แจ็คเกสท์เฮ้าส์ เลขที่ 19/13 หมู่ 3 โทร. 01-9304935 จำนวน 10 ห้อง ราคา 480 บาท

โรงแรมโรสอินน์ เลขที่ 33/23 หมู่ 6 ถนนวัดพระญาติ โทร. 212149-50 จำนวน 27 ห้อง ราคา 500 บาท

บ้านไทยเกสท์เฮ้าส์ เลขที่ 23/1 ตำบลประตูชัย โทร. 242394 จำนวน 7 ห้อง ราคา 150 บาท

พี.ยู.เกสท์เฮ้าส์ เลขที่ ง. 20/1 ซอย ธกส. ถนนนเรศวร ตำบลหอรัตนไชย โทร. 251213 จำนวน 7 ห้อง ราคา 60-120 บาท

บ้านเยาวชนหน้าวังฯ เลขที่ ท. 69/1 ตำบลท่าวาสุกรี จำนวน 3 ห้อง ราคา 120 บาท

แพศรีทองเกสท์เฮ้าส์ เลขที่ ข. 8/1 ถนนอู่ทอง ตำบลหอรัตนไชย โทร. 246010 จำนวน 10 ห้อง ราคา 150-600 บาท

โรงแรมอโยธยา เลขที่ 12 หมู่ 4 ถนนเทศบาลสาย 2 โทร. 252249-50 โทรสาร 251018 จำนวน 101 ห้อง ราคา 900-3,500 บาท

โรงแรมอู่ทองอินน์ เลขที่ 210 หมู่ 5 ถนนโรจนะ โทร. 242236-9, 212531-40 โทรสาร 242235 จำนวน 190 ห้อง ราคา 1,150-2,250 บาท

ไทยไท บังกาโล เลขที่ 13/1 ถนนนเรศวร โทร. 244702 จำนวน 20 ห้อง ราคา 120-300 บาท

อำเภอท่าเรือ

โรงแรมท่าเรือ เลขที่ 77/16 เขตเทศบาล โทร. 341090 จำนวน 18 ห้อง ราคา 100-120 บาท

อำเภอผักไห่

โรงแรมบ้านผักไห่ เลขที่ 18/1 หมู่ 4 โทร. 391053 จำนวน 12 ห้อง ราคา 100-120 บาท

อำเภอวังน้อย

โรงแรม 77 จำนวน 12 ห้อง ราคา 100-120 บาท

อำเภอเสนา

โรงแรมสุขสันต์ เลขที่ 306/1 โทร. 201127 จำนวน 5 ห้อง ราคา 150-250 บาท

โรงแรมแสงฟ้าเสนา โทร. 201854 จำนวน 21 ห้อง ราคา 150-250 บาท

โรงแรมไทยเสนา เลขที่ 268 ซอยเสนานาวิน 2 โทร. 201032 จำนวน 10 ห้อง ราคา 150-250 บาท

อำเภอบางปะอิน

โรงแรมพระอินทร์ราชา เลขที่ 136 หมู่ 7 โทร. 361081 จำนวน 20 ห้อง ราคา 400-600 บาท

อำเภออุทัย

โรงแรมโรจนะ เลขที่ 64/6 หมู่ 1 ถนนโรจนะ โทร. 335885-8 จำนวน 39 ห้อง ราคา 420-700 บาท

โรงแรมไทยไทพาเลซ เลขที่ 19/1 หมู่ 2 กม. 72-73 ถนนสายเอเชีย โทร. 212338-40, 335986 จำนวน 122 ห้อง ราคา 600-1,500 บาท

โรงแรมมายการ์เด้นส์ เลขที่ 64/6 หมู่ 1 โทร. 244191, 243688 จำนวน 49 ห้อง ราคา 500-700 บาท

โรงแรมสยามอินน์ เลขที่ 64 หมู่ 1 โทร. 335466 จำนวน 25 ห้อง ราคา 200-500 บาท

โรงแรมเทวราช ธารริน เลขที่ น.91 ถนนเลียบทางรถไฟ หมู่ 10 ต.กะมัง โทร. 244139 จำนวน 102 ห้อง ราคา 900-1,200 บาท

แกรนด์ การ์เด้นส์ รีสอร์ท เลขที่ 20/2 หมู่ 1 ถนนแยกวัดกะสังข์ ตำบลธนู โทร. 213688-9 จำนวน 20 ห้อง ราคา 500 บาท

เรือนเดิมรีสอร์ท เลขที่ 28 ถนนสายเอเชียหมายเลข 32 โทร. 335703-4 จำนวน 22 ห้อง ราคา 500-600 บาท

อร่อยที่อยุธยา

ร้านอาหาร (รหัส 035)

อำเภอพระนครศรีอยุธยา

ดวงพร หน้าเทศบาลเมืองอยุธยา มีห้องแอร์ โทร. 210566

อาหารแนะนำ อาหารจีน, ไก่สับ, ตุ๋นต่าง ๆ

จำลอง ถนนสาย 1 มีห้องแอร์ โทร. 243500

อาหารแนะนำ ปลากะพงลวก, ยำตะไคร้, ผัดเผ็ดกระดูกหมูอ่อน

ร้านอาหารเรือนไทยไม้สวย เลขที่ 8/2 หมู่ 3 ถนนวัดใหญ่-วัดพนัญเชิง มีเครื่องสายไทยทุกเย็นวันศุกร์-เสาร์ โทร. 245977-9

อาหารแนะนำ แกงคั่วหอยขม, ปลาช่อนแช่น้ำปลาทอด, น้ำพริก, ขนมหวาน

เรือไม้ไทย เลขที่ 6/43 หมู่ 6 ต.ประตูชัย โทร. 211177

อาหารแนะนำ ปลาทับทิมทอดม้วน

ห้องอาหารเรือนรับรอง เลขที่ 13/1-2 ถนนอู่ทอง ต.ประตูชัย โทร. 243090

อาหารแนะนำ ห่อหมกลูกชิ้นปลากราย, ปลาช่อนแดดเดียว, ทอดมันกุ้ง

ครัวศรีจันทร์ เลขที่ 96 อาคารสวนหลวง สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ถนนโรจนะ ต.ประตูชัย โทร. 245537

อาหารแนะนำ ลาบตะเพียนเงิน, ปลาช่อนแป๊ะซะขี้เมา, เนื้อตุ๋นยาจีน, ปลาคังลวก

ไทรทองริเวอร์ เลขที่ 45 หมู่ 1 ต.ประตูชัย หลังจวนผู้ว่าฯ โทร. 241449, 244575

อาหารแนะนำ ปลากะพงสามรส, ปลาช่อนชนบท, ห่อหมกทะเล, อาหารประเภทปลา

บ้านอู่ทอง เลขที่ 41/2 หมู่ 1 ต.ประตูชัย โทร. 211293

อาหารแนะนำ แหนมซี่โครงหมูอ่อน, แหนมเนือง, ออส่วน, แหนมข้อไก่

บ้านวิกสิต เลขที่ ก. 21/1 หมู่ 1 ต.หอรัตนไชย โทร. 243198

อาหารแนะนำ ปลาช่อนน้ำตก

ภัตตาคารแพกรุงเก่า เลขที่ ข. 4 หมู่ 2 ถนนอู่ทอง หน้าวัดสุวรรณดาราราม โทร. 241555 โทรสาร 243555

อาหารแนะนำ แกงเขียวหวานลูกชิ้นปลากราย, กุ้งแม่น้ำเผา, ปลาน้ำเงิน, ต้มโคล้งปลาสลิด

ครัวแดน เลขที่ ข. 7/7 หมู่ 2 ถนนอู่ทอง ต.หอรัตนไชย หน้าวัดสุวรรณดาราราม โทร. 241375

อาหารแนะนำ ผัดเผ็ดกระดูกหมูอ่อนใบยี่หร่า, แสร้งว่ากุ้ง, ต้มยำปลาน้ำเงิน, กระเทียมโทนดอง

สตรอเบอร์รี่ เลขที่ ถ. 26/2 หมู่ 3 ถนนอู่ทอง ต.ท่าวาสุกรี หน้าราชมงคลวาสุกรี โทร. 262514

อาหารแนะนำ ห่อหมกมะพร้าวอ่อน, อาหารทะเล

แพอาหารเทวราช เลขที่ น. 74/7 ต.กะมัง โทร. 244124

อาหารแนะนำ เมี่ยงปลาช่อน

ราชา เลขที่ 5/4 หมู่ 1 ต.ประตูชัย โทร. 241326

อาหารแนะนำ แกงเขียวหวานไก่, ขนมจีน

เทพนิมิตร เลขที่ ง. 12 หมู่ 4 ต.หอรัตนไชย โทร. 252249

อาหารแนะนำ ยำตะไคร้

สวนอาหารไอ เลขที่ 66/6 ต.ท่าวาสุกรี โทร. 251539

อาหารแนะนำ ขี้เมาสามกรอบ

บ้านวัชราชัย (ข้างวัดกษัตราธิราช) โทร. 321333

สวนอาหารไม้ไก (ข้างธนาคารกรุงเทพ) ถ.โรจนะ ต.ธนู อ.อุทัย โทร. 213113

คุ้มกรุงศรี เลขที่ 15/1 ถนนอู่ทอง ต.ประตูชัย โทร. 01-6394975

เรือนเทพนิยม เลขที่ 19 ถนนอู่ทอง ต.ประตูชัย โทร. 322259

อาหารแนะนำ ปลาช่อนลุยสวน, แหนมเนือง, กุ้งเรือนเทพนิยม

ยูเคีย เลขที่ ค. 10/5 ถนนอู่ทอง โทร. 243850

อาหารแนะนำ ข้าวคลุกกะปิ

สมัญญา เลขที่ ค. 9/27-28 ต.หอรัตนไชย โทร. 210596

อาหารแนะนำ ขาหมูทอดกรอบ, ยำสามกรอบ, หมูหัน, หูฉลามน้ำแดง, ปลาเนื้ออ่อนราดพริก

คิดถึง เลขที่ 62/17 ต.บ้านป้อม โทร. 244822

อาหารแนะนำ ปลาช่อนฟูส้มตำ

ครัวเพ็ชร์พลาย เลขที่ 24/2 หมู่ 9 ต.บ้านป้อม โทร. 210258

อาหารแนะนำ ยำเซียน

เคนกุ เลขที่ 60/10 ต.บ้านป้อม โทร. 245884

อาหารแนะนำ ลูกชิ้นเคนกุลวกน้ำจิ้ม

ครัวผู้ใหญ่ เลขที่ 43/3 ต.บ้านป้อม โทร. 241282

อาหารแนะนำ ไก่บ้านรวนปลาร้า

แอ๊ว เลขที่ 17 หมู่ 3 ต.คลองสระบัว โทร. 251199

อาหารแนะนำ ผัดพริกขิงไข่เค็ม

บอนไซ เลขที่ 19/23 หมู่ 3 ต.คลองสวนพลู โทร. 243667

อาหารแนะนำ เนื้อย่างเกาหลี

สวนอาหารเรือนแพ เลขที่ ข. 36/1 ถนนอู่ทอง ต.หอรัตนไชย ตรงข้ามโรงแรมกรุงศรีริเวอร์ โทร. 241964, 241807, 01-4939933

อาหารแนะนำ กุ้งพล่า, ทอดมันปลากราย, ปลาน้ำเงินฉู่ฉี่, ขนมจีน

แพศรีทอง เลขที่ ข. 8/1 ถนนอู่ทอง ต.หอรัตนไชย อยู่ใกล้วัดสุวรรณดาราราม โทร. 246010

อาหารแนะนำ ไทย จีน ฝรั่ง

เรือนเดิม (ใน) เลขที่ 48 หมู่ 2 ถนนอู่ทอง ต.หอรัตนไชย โทร. 241978

อาหารแนะนำ อาหารไทย

ชายน้ำ เลขที่ จ. 36/2 ถนนอู่ทอง ต.หอรัตนไชย หน้าสำนักงานที่ดินอยุธยา โทร. 252013

อาหารแนะนำ กุ้งเผา, ทอดมันปลากราย, กุ้งทอดกระเทียม, ต้มยำปลาม้า

ครัวป้อมเพชร ข้างป้อมเพชร ริมแม่น้ำเจ้าพระยา ถนนอู่ทอง

อาหารแนะนำ อาหารไทยพื้นบ้าน

นิมิตดี หน้าโรงเรียนประตูชัย ถนนอู่ทอง โทร. 251033

อาหารแนะนำ อาหารป่า

จิตรชัยสุกี้ เลขที่ 59/4 สี่แยกวัดพระญาติฯ ถนนโรจนะ โทร. 241434

อาหารแนะนำ ขาหมูหมั่นโถ

คุณอรรถ เลขที่ 100/2 หมู่บ้านวังแก้ว โทร. 271695

อาหารแนะนำ แกงเขียวหวานไก่

เรือนศรีจันทร์ เลขที่ 50 หมู่ 3 กม. 65 ถนนสายเอเชีย โทร. 350639

อาหารแนะนำ ปลาช่อนเผา

ข้าวขาหมู

นายฮวด เชิงสะพานปรีดีฯ ฝั่งตะวันตก

อาหารแนะนำ ข้าวขาหมู, หมูแดง, ขนมจีบ

นายเฮง หน้าสมาคมจีน ตลาดหัวรอ ถนนอู่ทอง

อาหารแนะนำ ข้าวขาหมูคากิ, ตุ๋นนานาชนิด

ข้าวขาหมูจุฬา สี่แยกวัดพระญาติฯ ถนนโรจนะ

อาหารแนะนำ ข้าวขาหมู, ฮะเก๋า

ข้าวขาหมูบางแค หน้าวัดใหญ่ชัยมงคล

อาหารแนะนำ ข้าวขาหมูเปื่อย, เกาเหลา

สัมตำ-ไก่ย่าง (อาหารอีสาน)

แม่ผ่องศรี ถนนสาย 1 โทร. 251554

อาหารแนะนำ ไก่ย่าง, ต้มแซ่บ, ลาบเป็ด

ส้มตำบึงพระราม บริเวณบึงพระราม

อาหารแนะนำ ส้มตำแมงดา, อาหารอีสานกับแกล้ม

ส้มตำหัวแหลม บริเวณหน้าสรรพาวุธซ่อมยาง

อาหารแนะนำ ส้มตำ, ไก่ย่าง, อาหารตามสั่ง

ข้าวต้มกุ๊ย

เบญจ หน้าเทศบาลเมืองอยุธยา โทร. 242252

อาหารแนะนำ ผัดเต้าหู้ดำ, ตุ๋นนานาชนิด

ต่าย หน้าเทศบาลเมืองอยุธยา

อาหารแนะนำ ผัดผักบุ้ง, ผัดหอยลาย, อาหารตามสั่ง

กำลังภายใน ถนนนเรศวร ข้างคิวรถตู้ไปกรุงเทพฯ

อาหารแนะนำ อาหารตามสั่ง

ข้าวต้มเครื่อง

ไม่มีชื่อร้าน หน้าวัดประสาท ถนนอู่ทอง

อาหารแนะนำ ข้าวต้มปลา, หมูสับ, กระเพาะหมู, ซี่โครงหมู, ขาหมูพะโล้, ไก่บ้าน, โจ๊ก

ก๋วยเตี๋ยว

ก๋วยเตี๋ยววัดใหญ่ หน้าวัดใหญ่ชัยมงคล เลขที่ 40/2 หมู่ 3 ต.คลองสวนพลู โทร. 242679

อาหารแนะนำ ก๋วยเตี๋ยวเนื้อตุ๋นทุกชนิด, หมูสะเต๊ะ, ทอดมัน

ไทยภิญโญ ถนนสาย 1

อาหารแนะนำ ก๋วยเตี๋ยวเนื้อ, หมู

กิ่งแก้วก้านทอง ในซอยหน้าโรงหนังเจ้าพรหม

อาหารแนะนำ ก๋วยเตี๋ยว-บะหมี่หมู

ก๋วยเตี๋ยวไก่ฉีก (ไม่มีชื่อร้าน) ถนนหน้าสนามกีฬาจังหวัด

อาหารแนะนำ ก๋วยเตี๋ยวต้มยำ

ก๋วยเตี๋ยวเจ๊ใย ถนนสาย 1

อาหารแนะนำ ก๋วยเตี๋ยวหมู, ลูกชิ้นปลา, เย็นตาโฟ

ก๋วยเตี๋ยวหูกวาง ถนนสาย 1

อาหารแนะนำ ก๋วยเตี๋ยว-บะหมี่หมูแดง-หมูสับ

ก๋วยเตี๋ยวต่อเรือในบริเวณวัดประสาท ถนนอู่ทอง

อาหารแนะนำ ก๋วยเตี๋ยวหมู

ก๋วยเตี๋ยวเรือหน้าโทรศัพท์ ชุมสายโทรศัพท์ ถนนบางเอียน

อาหารแนะนำ ก๋วยเตี๋ยวเนื้อ, หมู, น้ำตก

ก๋วยเตี๋ยวทะเลเจริญรุ่งเรือง หัวถนนสาย 1 เชื่อมถนนอู่ทอง

อาหารแนะนำ ก๋วยเตี๋ยวทะเลใส่กุ้งเผาแมงกะพรุน, เย็นตาโฟทะเล

ก๋วยเตี๋ยวทะเลอาจิว หัวถนนสาย 1 เชื่อมถนนอู่ทอง

อาหารแนะนำ ก๋วยเตี๋ยวทะเล, ข้าวหน้าทะเลชนิดต่าง ๆ, เนื้อ/หมูผัดมะกรูด

ห้องอาหารในโรงแรม

ป้าสักคอฟฟี่ช็อป โรงแรมกรุงศรีริเวอร์ เชิงสะพานปรีดีฯ โทร. 244333

อาหารแนะนำ ปูหลน, กุ้งนางทอดกระเทียมพริกไทย

กู่เฉิง โรงแรมกรุงศรีริเวอร์ เชิงสะพานปรีดีฯ โทร. 244333

อาหารแนะนำ อาหารจีน, ขนมจีบ, ซาละเปา

อู่ทองอินน์คาเฟ่ โรงแรมอู่ทองอินน์ ถนนโรจนะ โทร. 242236-9

อาหารแนะนำ ยำไก่หัวปลี, อาหารญี่ปุ่น, อาหารตามสั่ง

ห้องอาหารโรงแรมเทวราชธารรินทร์ หน้าสถานีรถไฟ โทร. 243139

อาหารแนะนำ แกงส้มแป๊ะซะ, ปลานึ่งหลวงพระบาง

ตะเพียนทอง โรงแรมอยุธยาแกรนด์โฮเต็ล โทร. 335483-8

อาหารแนะนำ ส้มตำกุ้งสด, ผัดพริกขิงไข่เค็ม

ภัตตาคารศาลาไทย โรงแรมไทยไทพาเลซ ถนนเอเชีย อ.อุทัย โทร. 335980

อาหารแนะนำ เป็ดทานตะวัน, ยำเขมรแตกทัพ, ปลานึ่งผักไห่

อาหารเบ็ดเตล็ด

หมูสะเต๊ะนายแกละ หัวถนนสาย 1 เชื่อมถนนอู่ทอง โทร. 251461

อาหารแนะนำ หมู-ตับสะเต๊ะ, ขนมปังปิ้ง

แผงลอยขนมไทย บริเวณวัดใหญ่ชัยมงคล

อาหารแนะนำ ขนมกล้วย, ใส่ไส้, ขนมตาล

โรตีสายไหม ริมถนนอู่ทอง บริเวณหลังสถาบันราชภัฏฯ ถึงสวนสมเด็จฯ

อาหารแนะนำ โรตีสายไหม

อามีนา ข้างสถานีขนส่งอยุธยาแกรนด์ ถนนโรจนะ โทร. 336185

อาหารแนะนำ ข้าวหมกไก่, ซุปหางวัว

เจ๊เชิ้ง หน้าตลาดสดเจ้าพรหม

อาหารแนะนำ เป็ดพะโล้, เป็ดย่าง

อำเภอบางปะอิน

เบ๊เต็กเส็ง เลขที่ 73/6 ประตูน้ำพระอินทร์ราชา โทร. 361150

อาหารแนะนำ แกงส้มแป๊ะซะปลาช่อน

ปราสาททอง เลขที่ 96/6 ประตูน้ำพระอินทร์ราชา โทร. 361011

อาหารแนะนำ ปลายี่สกนึ่งบ๊วย, ปูนิ่มสามรส

ชะลอปลาเผา เลขที่ 44 หมู่ 1 ต.เกาะเรียน

อาหารแนะนำ ปลาเผา

ยางเดี่ยว (ยางโทน) ริมน้ำหน้าวัดชุมพลฯ โท่ร. 261135

อาหารแนะนำ กุ้งเผา, ปลาแม่น้ำ, เนื้ออบ

พลอย ข้างโรงพยาบาลบางปะอิน ถนนบางปะอิน-ศูนย์ศิลปาชีพ โทร. 261280

อาหารแนะนำ ผัดเผ็ดไข่อ่อน, ปลาแม่น้ำ, อาหารลูกทุ่ง

ครัวเด่น ใต้วัดโปรดสัตว์ ถนนเลียบแม่น้ำเจ้าพระยา วัดพนัญเชิง-บางปะอิน (กม.10) หยุดทุกวันที่ 16-17 ทุกเดือน โทร. 728324

อาหารแนะนำ ปลาแม่น้ำสารพัดชนิด, ไก่บ้านรวน

ครัววังขนอนใต้วัดโปรดสัตว์ ถนนเลียบแม่น้ำเจ้าพระยา วัดพนัญเชิง-บางปะอิน (กม.10)

อาหารแนะนำ กวางออสเตรเลีย, อาหารประเภทปลา

ต้นน้ำ ริมแม่น้ำเจ้าพระยา ใต้ตลาดบางปะอิน

อาหารแนะนำ กุ้ง-ปลาแม่น้ำ

อำเภอบางไทร

ครัวฟ้า เลขที่ 212/8-9 ต.บ้านเลน โทร. 220930

อาหารแนะนำ ข้าวขาหมู

พลอย เลขที่ 104 หมู่ 11 ต.บ้านเลน โทร. 261280

อาหารแนะนำ ผัดเผ็ดกระดูกอ่อน

ครัวเสาวรินทร์ เลขที่ 115 หมู่ 11 ต.บ้านเลน โทร. 261847

อาหารแนะนำ เอ็นไก่โรยงา

ศาลาทอง เลขที่ 52 หมู่ 3 ต.บ้านม้า โทร. 01-8131672

อาหารแนะนำ ลาบปลาช่อน

ป้าเล็ก เลขที่ 92 ถนนอุดมศรยุทธ ต.คลองจิก โทร. 261070

อาหารแนะนำ น้ำพริกลงเรือ

ครัวช้างแดง เลขที่ 25/2 หมู่ 6 ต.เชียงรากน้อย โทร. 361092

อาหารแนะนำ แกงเขียวหวานไก่

ต้นน้ำริเวอร์วิว เลขที่ 26 หมู่ 6 ต.บ้านเลน โทร. 261006

อาหารแนะนำ ต้มยำปลายี่สก

ภูตะวัน เลขที่ 58 หมู่ 5 ต.คลองจิก โทร. 01-9860085

อาหารแนะนำ แกงคั่วหอยขม

เรือนไทย เลขที่ 7/2 หมู่ 4 ต.ราชคราม โทร. 366002

อาหารแนะนำ ต้มยำปลายี่สก

เจ้าพระยากุ้งเผา เลขที่ 33/1 หมู่ 5 ต.ราชคราม โทร. 336151

อาหารแนะนำ ปลาม้านึ่งมะนาว

อาหารริมน้ำ ริมน้ำเจ้าพระยา บริเวณสามแยกบางไทร เลขที่ 16/5 หมู่ 5 ต.ราชคราม โทร. 366050

อาหารแนะนำ ทอดมันปลากราย

ร้านอาหารในศูนย์ศิลปาชีพบางไทร

เอมโอษฐ *อาหารแนะนำ* แกงเขียวหวานลูกชิ้นปลากราย

ชุติมา *อาหารแนะนำ* ส้มตำ

ศรีข้อ *อาหารแนะนำ* ข้าวมันไก่ทอด

มาลี *อาหารแนะนำ* เป็ดผัดขิง

บุญธาตุ *อาหารแนะนำ* ลาบ น้ำตก

บัวขาว *อาหารแนะนำ* ข้าวผัดปู

มะลิ อาหารแนะนำ อาหารตามสั่ง

แสวง อาหารแนะนำ อาหารตามสั่ง

สมพงษ์ อาหารแนะนำ ขนมหวาน

ประทีป อาหารแนะนำ อาหารตามสั่ง

สังวาล อาหารแนะนำ ข้าวหมูแดง

สุนิสา อาหารแนะนำ อาหารตามสั่ง

อุไร อาหารแนะนำ ก๋วยเตี๋ยวเป็ด

ดำ อาหารแนะนำ ก๋วยจั๊บ

สุวคนธ์ อาหารแนะนำ อาหารตามสั่ง

สุนทร อาหารแนะนำ อาหารตามสั่ง

อำเภอวังน้อย

บ้านสร้าง เลขที่ 18/2 กม.91 ถนนสายเอเชีย โทร. 214486

อาหารแนะนำ ยำต่าง ๆ, ต้มโคล้ง

วังกุ้งใหญ่ เลขที่ 50 หมู่ 1 ต.ลำไทร โทร. 271216

อาหารแนะนำ ปลาช่อนรมควันมะพร้าว

ลุงนวย เลขที่ 72 หมู่ 1 ต.ลำไทร โทร. 361248

อาหารแนะนำ ปลาช่อนลุงนวย

อำเภอบางปะหัน

ส.รวยเจริญ เลขที่ 67/2 หมู่ 2 ต.หันสังข์ โทร. 661004

อาหารแนะนำ เมี่ยงปลาช่อน

ครัวบ้านสร้าง ริมถนนเอเชีย กม.ที่ 85-86

อาหารแนะนำ อาหารประเภทยำ, อาหารตามสั่ง

อุดมปลาเผา หน้าวัดพระงาม ถนนเอเชีย กม.80

อาหารแนะนำ ปลาเผา

อาหารป่า หน้าวัดทางกลาง ถนนเอเชีย กม.85-86

อาหารแนะนำ งูเห่าผัดเผ็ด, อาหารลูกทุ่ง

อำเภอมหาราช

เจ้าปลุกปลาเผา สี่แยกเจ้าปลุก เลขที่ 5/2 หมู่ 5 ต.เจ้าปลุก

อาหารแนะนำ ปลาช่อนอบฟาง

อำเภอนครหลวง

คูเหลาไก่รวน ข้างโรงเรียนวัดบ้านซุ้ง ริมถนนนครหลวง-ภาชี โทร. 360022

อาหารแนะนำ ไก่บ้านรวน, น้ำพริกขี้กา, อาหารลูกทุ่งพื้นบ้าน

ลุงม้วน ตลาดใหม่เหนือวัดโตนด ถนนนครหลวง-ท่าเรือ

อาหารแนะนำ ปลาแม่น้ำ, อาหารพื้นบ้าน

อำเภอผักไห่

เม่งชง ข้างวัดโพธิ์ ตลาดผักไห่ โทร. 391232

อาหารแนะนำ ปลาช่อนต้มจืด, ต้มยำไก่ไข่อ่อน, อาหารจีน

อำเภอบางบาล

ครัวน้อง ริมแม่น้ำน้อยเชิงสะพานสีกุก ถนนอยุธยา-สุพรรณบุรี โทร. 289288-9

อาหารแนะนำ ปลาแม่น้ำ, อาหารตามสั่ง

อำเภอเสนา

ก๋วยเตี๋ยวเรือเจ้าเจ็ด เขตชุมชนเทศบาลเจ้าเจ็ด

อาหารแนะนำ ก๋วยเตี๋ยวไก่

โอโภชนา ตลาดริมแม่น้ำเสนา โทร. 201225

อาหารแนะนำ กุ้งเผา, ปลาแม่น้ำ

ร้านอาหารมังสวิรัติ

ร้านมังสวิรัติ เลขที่ 49/1 หมู่ 1 ถนนริมคลองมะขามเรียง ต.ประตูชัย โทร. 243423

อาหารแนะนำ เป็ดรมควัน, ข้าวผัด, ก๋วยเตี๋ยวหลอด, วุ้นเส้น, สุกี้

อาหารเวียดนาม

คุ้มขุนเมือง เลขที่ 11/3 หมู่ 1 ต.ประตูชัย หน้าวัดมหาธาตุ โทร. 242516

อาหารแนะนำ แหนมเนือง, กุ้งพันอ้อย

อาหารญี่ปุ่น

ซากุระ โชคเศรษฐีอพาร์ทเมนท์ เลขที่ 120/4 หมู่ 6 ต.ไผ่ลิง โทร. 213925-7, 336429, 336430

อาหารแนะนำ อาหารญี่ปุ่น

คุ้มขุนแผน เดิมเป็นจวนสมุหเทศาภิบาล มณฑลกรุงเก่า พลตรีพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมขุนมรุพงศ์สิริพัฒน์สร้างขึ้นในปี พ.ศ. 2437 ที่เกาะลอยบริเวณสะพานเกลือซึ่งอยู่ตรงกันข้ามกับที่ว่าการมณฑล ต่อมา ดร.ปรีดี พนมยงค์ ได้ย้ายจวนหลังนี้มาสร้างในบริเวณคุกนครบาลเก่าของพระนครศรีอยุธยา ในราวปี พ.ศ. 2483 พร้อมทั้งสร้างบ้านไทยเพิ่มขึ้นอีกในปี พ.ศ. 2499 และให้ชื่อเรือนไทยนี้ว่า *"คุ้มขุนแผน"* เพราะเชื่อว่าขุนแผนเคยติดคุกในบริเวณนี้

จอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้บูรณะเรือนไทยกลุ่มนี้ คุ้มขุนแผนเป็นเรือนหมู่ มีเรือนหลักอยู่หลังกลาง เรียกว่า *"หอกลาง"* ประกอบด้วยห้องนอนใหญ่ กว้าง 3 คูหา ขนาบด้วยห้องนอนเล็กข้างละ 1 ห้อง ต่อจากห้องนอนเล็กมีห้องครัวขนาด 2 คูหา 1 ห้อง ถัดออกมามีเรือนอยู่ข้างหอกลางไปทางซ้ายและขวา เรียกว่า *"หอรี"* เป็นห้องนอนขนาดใหญ่ ขนาด 3 คูหา ทั้ง 2 ข้าง ถัดจากหอรีออกไปเป็นเรือนปลูกขวาง เรียกว่า *"หอขวาง"* เพราะเป็นเรือนขวางตะวัน จึงไม่ใช้เป็นเรือนนอน ปล่อยโล่งไว้กั้นฝา 3 ด้าน สำหรับแขก มีเชิงไม้แกะสลักลวดลายอย่างสวยงามประดับอยู่ แต่ละเรือนจะมีเสาและฝาทำเป็นกรอบลูกฟักที่เรียกว่า *"ฝาปะกน"* มีหน้าต่างและประตูเปิดเข้าภายใน บนเดือยไม้คูหาและบาน โดยเฉพาะหน้าต่างมีการแกะสลักไม้ลวดลายประดับไว้ที่กรอบล่างของหน้าต่างด้วย ตัวเรือนปลูกเป็นชานเรือนติดต่อถึงกัน มีเรือนโถงที่กลางชานสำหรับนั่งเล่นและใช้เวลามีงาน เช่น การทำบุญเลี้ยงพระ เรียกว่า *"หอนั่ง"* ส่วนบันไดที่ใช้ขึ้นลงนั้นมี 4 ด้านด้วยกัน คือ ด้านข้าง 1 บันได ด้านหลัง 1 บันได ด้านหน้า 2 บันได ตรงชานเรือนมุมบันไดด้านหน้ามีร้านต้นไม้หรือ *"หอนก"* ปลูกยื่นออกไปจากตัวเรือนเล็กน้อยสำหรับเป็นที่ปลูกไม้ดอกหรือแขวนกรงนกต่าง ๆ เช่น นกเขา เป็นต้น ด้านหน้าของคุ้มขุนแผนมีเรือนไทย ปลูกอยู่กลางสระน้ำ ปลูกไว้สำหรับนั่งพักผ่อน เรียกว่า *"เรือนกัญญา"*

คุ้มขุนแผนได้รับการบูรณะซ่อมแซมใหม่ในปี พ.ศ. 2534 โดยได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) จำนวน 8,000,000 บาท และได้เปลี่ยนหลังคามุงจากเป็นกระเบื้อง และเปลี่ยนเสาไม้และคานเป็นคอนกรีตเพื่อความแข็งแรงทนทาน

วัดตาลเอน ตั้งอยู่ที่อำเภอบางปะหัน การเดินทางไปยังวัดตาลเอนใช้ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 32 (สายเอเซีย) ไปจนถึงแยกอำเภอบางปะหันเลี้ยวขวา จากนั้นใช้ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3196 (สายบางปะหัน-บ้านแพรก-ลพบุรี) อีกประมาณ 5 กิโลเมตร ปากทางเข้าวัดจะอยู่ทางขวามือและเข้าไปอีก 1 กิโลเมตร รวมระยะทางทั้งสิ้นประมาณ 20 กิโลเมตร สิ่งที่น่าสนใจของวัดนี้ นอกจากจะเป็นสถานที่ที่มีบรรยากาศร่มรื่นเป็นธรรมชาติอันเงียบสงบแล้ว ภายในบริเวณวัดยังเป็นที่อยู่อาศัยของฝูงค้างคาวแม่ไก่และนกน้ำนานาชนิด เช่น นกกาน้ำ นกเป็ดน้ำ นกกระยาง ฯลฯ เป็นจำนวนมาก และทางด้านหลังของวัดที่ติดกับคลองชลประทานก็ยังมีฝูงปลาน้ำจืดนานาพันธุ์อาศัยอยู่

วัดไก่ ตั้งอยู่ที่ตำบลหันสัง อำเภอบางปะหัน การเดินทางไปยังวัดไก่สามารถทำได้โดยใช้ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 32 (สายเอเซีย) ทางเข้าวัดจะอยู่ทางขวามือ (ด้านหน้าปากทางจะมีป้ายรูปลิงเป็นสัญลักษณ์) ระยะทางประมาณ 25 กิโลเมตร วัดไก่เป็นวัดที่มีฝูงลิงป่าอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก ลิงป่าที่วัดนี้มีนิสัยน่ารักและเชื่อง ไม่ดุร้าย มีความเป็นมิตรกับผู้คนที่เข้าไปชมและสามารถสัมผัสได้อย่างใกล้ชิด ความเป็นมาของวัดไก่นั้นเป็นวัดเก่าแก่ตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา ต่อมากลายเป็นวัดร้างภายหลังจากการเสียกรุงแก่พม่า ในช่วงระยะเวลาต่อมาราวปี พ.ศ. 2535 มีพระสงฆ์มาบูรณะและตั้งเป็นสำนักสงฆ์ขึ้นมา และในปี พ.ศ. 2540 ก็ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมาเป็นวัดและให้ชื่อว่า "วัดไก่" เนื่องจากไก่โดนโรคระบาดตายไปมาก ส่วนฝูงลิงป่าที่อาศัยอยู่ที่วัดนี้นั้นไม่มีใครบอกได้ว่าอยู่มาแต่เมื่อใด ลิงป่าที่พูดถึงนี้เป็นลิงจำพวกลิงแสม หรือลิงกัง เพราะมันคือลิงพนมซึ่งสังเกตกันได้ง่าย ๆ ก็คือที่ตรงหัวนั้นขนของมันจะแหลมขึ้นเป็นหงอน

สนามกอล์ฟ

สนามกอล์ฟ (รหัส 035)

1. *สนามกอล์ฟ นอร์ธเทิร์น รังสิต กอล์ฟ คลับ*
(NORTHERN RANGSIT GOLF CLUB)
ที่อยู่ เลขที่ 19/2 หมู่ 7 ต.วังน้อย อ.วังน้อย จ.พระนครศรีอยุธยา
โทร. 271755-6 โทรสาร. 271755-6
ติดต่อกรุงเทพฯ โทร. 9082349-50

2. *สนามกอล์ฟ เมืองเอก วังน้อย*
(MUANG AKE WANG NOI GOLF)
ที่อยู่ เลขที่ 85 หมู่ 4 ถนนพหลโยธิน กม.61 ต.ลำไทร อ.วังน้อย จ.พระนครศรีอยุธยา โทร. 214825-9 โทรสาร 271990, 271992
ติดต่อกรุงเทพฯ เลขที่ 1, 3, 5, 7 ถนนรัชดาภิเษก ห้วยขวาง กรุงเทพฯ โทร. 2473737 โทรสาร 2468973-4

3. *สนามกอล์ฟ บางไทร คันทรี คลับ*
(BANGSAI COUNTRY GOLF CLUB)
ที่อยู่ เลขที่ 77/7 หมู่ 3 ต.บางพลี อ.บางไทร จ.พระนครศรีอยุธยา
โทร. (035) 371494-7 โทรสาร (035) 371493
ติดต่อกรุงเทพฯ เลขที่ 765/2 ซอยทองหล่อ 1 สุขุมวิท 55 กรุงเทพฯ
โทร. 7125870-2 โทรสาร 7125873

4. *สนามกอล์ฟ กรีนเวิลด์ ไพรเวท กอล์ฟแลนด์*
(GREEN WORLD PRIVATE GOLF LAND)
ที่อยู่ เลขที่ 37 หมู่ 8 อ.บางซ้าย จ.พระนครศรีอยุธยา
โทร. (035) 379412-6 โทรสาร (035) 379411
ติดต่อกรุงเทพฯ เลขที่ 378 ถนนศรีวาร แขวงวังทองหลาง เขตบางกะปิ กรุงเทพฯ โทร. 5394613-6 โทรสาร 5391946

เทศกาลและงานประเพณี

งานประจำปีศูนย์ศิลปาชีพบางไทร

จัดเป็นประจำทุกปีปลายเดือนมกราคม ภายในบริเวณศูนย์ศิลปาชีพบางไทร อำเภอบางไทร มีการแสดงและประกวดผลงานด้านศิลปาชีพ สินค้าพื้นเมืองทั่วไป การแสดงศิลปวัฒนธรรมอันงดงาม

งานลอยกระทงตามประทีปและแข่งเรือยาวประเพณีศูนย์ศิลปาชีพบางไทร

จัดเป็นประจำทุกปีในเดือนพฤศจิกายน ภายในบริเวณศูนย์ศิลปาชีพบางไทร อำเภอบางไทร มีการประกวดนางนพมาศ ประกวดขบวนแห่ ประกวดกระทง ประกวดโคมแขวน การแสดงการละเล่นพื้นบ้าน การแข่งเรือยาวประเพณี เรือยาวนานาชาติ การจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ศิลปาชีพ

งานเทศกาลสงกรานต์

จัดในวันที่ 13 เมษายนเป็นประจำทุกปี หน้าวิหารพระมงคลบพิตร อำเภอพระนครศรีอยุธยา มีขบวนแห่ตามประเพณีของชาวอยุธยาและขบวนแห่เถิดเทิง สรงน้ำพระมงคลบพิตรจำลอง ประกวดนางสงกรานต์

พิธีไหว้ครูบูชาเตา

เป็น "พิธีไหว้ครู" ช่างตีมีดตีดาบ ของชาวบ้านต้นโพธิ์ บ้านไผ่หนอง และบ้านสาลัย ตำบลท่าช้าง อำเภอนครหลวง ซึ่งมีอาชีพในการตีมีดที่รู้จักกันทั่วไปว่า "มีดอรัญญิก"

บรรพชนของชาวบ้านไผ่หนองและบ้านต้นโพธิ์ ตำบลท่าช้าง อำเภอนครหลวงนั้น เป็นชาวเวียงจันทน์เข้ามาตั้งรกรากอยู่ตั้งแต่สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ มีอาชีพในการตีทองและตีเหล็ก แต่ต่อมาเลิกทำทองจึงเหลือแต่การตีเหล็กอย่างเดียว เหล็กที่ตีนี้ส่วนใหญ่ทำเป็นมีด ดาบ และอาวุธ ตลอดจนเครื่องใช้อื่น ๆ ซึ่งมีคุณภาพดีมาก เมื่อทำเสร็จแล้วก็นำมาขายที่หมู่บ้านอรัญญิก ตำบลปากน้ำ อำเภอท่าเรือ จึงเรียกว่ามีด "อรัญญิก" สิ่งที่ชาวตำบลท่าช้างทุกคนยังคงถือสืบต่อมาตามขนบประเพณีเดิมคือการ "ไหว้ครูบูชาเตา" ซึ่งทุกบ้านจะจัดขึ้นในวันพฤหัสบดีช่วงเช้าตรู่ของวันขึ้น 7 ค่ำ 9 ค่ำ ฯลฯ เดือนห้า (ประมาณเมษายน - พฤษภาคม) ตามแต่ความสะดวก เพื่อระลึกถึงพระคุณครูบาอาจารย์และเพื่อความเป็นสิริมงคลของตน ทั้งยังเป็นการปัดเป่าอุปัทวเหตุต่าง ๆ ในการตีเหล็กอีกด้วย

พอได้เวลาผู้ทำพิธีไหว้ครูก็จะกล่าวบทชุมนุมเทวดา ไหว้พระรัตนตรัย จากนั้นก็กล่าวอัญเชิญครูบาอาจารย์ทั้งหลาย ได้แก่ พระอิศวร พระนารายณ์ พระพรหม พระวิษณุกรรม พระมาตุลี พระพาย พระคงคา พญานาค พระฤาษี 8 องค์ ฯลฯ ตลอดจนบูรพาจารย์ทั้งครูไทย ครูลาว ครูมอญ ครูจีน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาตีเหล็กให้แก่ตน มารับเครื่องบูชาสังเวยและประสาทพรแก่ผู้เข้าร่วมพิธีให้ประสบแต่ความสุขความเจริญ แล้วปิดทองเครื่องมือทุกชิ้น ทำน้ำมนต์ธรณีสารประพรมเครื่องมือและผู้เข้าร่วมพิธีเป็นอันเสร็จสิ้น

งานแสดงแสงเสียงอยุธยามรดกโลก

เนื่องจากนครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา ได้รับการประกาศโดยองค์การยูเนสโก้ให้เป็นมรดกโลกทางวัฒนธรรม เมื่อวันที่ 13 ธันวาคม 2534 ทางจังหวัดจึงได้จัดให้มีการเฉลิมฉลองทุกปีในช่วงเวลาดังกล่าว บรรยากาศภายในงานจะมีการแสดงชีวิตความเป็นอยู่ ศิลปหัตถกรรม วัฒนธรรมและประเพณีของไทย รวมทั้งการแสดงแสงเสียงเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของกรุงศรีอยุธยา